

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVĪZE** UN **LATVIJA**

2023. gada 5. – 11. jūlijs

Nr. 25 (1779)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

XXVII VISPĀRĒJIE LATVIEŠU DZIESMU UN XVII DEJU SVĒTKI

“Tautai, kas vēstures gaitā traumēta ļoti smagi un atkārtoti, dziedāšanas vibrācijas un Dziesmusvētku tradīcija rada lielu kopības sajūtu. Tas, ka ejam gājienā no visas Latvijas, katrs ar savu pazišanas zīmi korim, pilsētai, novadam, emigrācijas kopienai. Mēs katrs neesam viens atšķelts gabaliņš, kas vientulīgs plivinās. Tautas kopības sajūta apņem kā mātes rokām, vai kā vasarā, kad ielec siltā ezerā peldēties – ūdens apņem un ceļ uz augšu. Garīgā plāksnē tā notiek Dziesmusvētkos. Ir kopības gars, kas nes un stiprina.” Vaira Viķe Freiberga

Foto: Ginta Garūta, Laiks

“Es lūdzos”

Dirigente Lilija Zobens intervijā Diānai Jancei

Londonas latviešu kori dirigente Lilija Zobens vada jau kopš 1978. gada un diriģējusi daudzus Dziesmu svētku korus gan Eiropā, gan Amerikas kontinentā. Daudzi Latvijā Liliju Zobens atceras kopš 1990. gada Dziesmu svētkiem, kur viņa baltā tautstērpā pirmo reizi diriģēja brīvās Latvijas XX Dziesmu un deju svētku lielo Mežaparka kopkori. Šogad viņa ir svētku Goda virsdiriģente.

Dirigente ir arī Latvijas Nacionālā kultūras centra Dziesmu un deju svētku padomes dalībniece un, iespējams, tāpēc Lilija Zobens uz svētku norisi raugās ar zinošāku, skaudrāku skatu, kuru pauda arī sarunā.

Kāda bija šo Dziesmu svētku koru programma, vai viegli to bija apgūt?

Sākumā viena otra dziesma likās neparasta, bet tā bijis jau agrāk – dziesma mēdz sākt iepazīties, kad esam to iemācījušies, dziedot. Tas ir tāpat kā ar cilvēkiem – katrā slēpjas daudz vairāk, nekā liekas sākumā. Ir gan notikusi viena divaina lieta – pirms aptuveni trim gadiem Mūzikas akadēmijā bija kordirigentu sanāksšana, un ar mērķi papildināt svētku repertuāru, mums, kordirigentiem, deva pētīt grāmatas ar ļoti daudzām dziesmām. Diemžēl, neviena no mūsu izvēlētajām dziesmām līdz pašiem svētkiem tā arī nav nonākusi. Toreiz bijām izvēlējušies dažas patiešām labas dziesmas, kuŗas iederētos Dziesmu svētku repertuārā... Tā jau ir, vienmēr vēlamies uzsākt ko jaunu. Ir gan sanācis tā, ka vien pusotru gadu pirms pašiem svētkiem kāds attapies – o, mums vajadzētu pasūtīt jaunās dziesmas! Jāsaka, šāds process varbūt vienmēr neizdodas tik cienīgs, kā cerēts.

Par nākošo Dziesmu svētku repertuāru būtu jāšak domāt tad, kad tik tikko nodziedāti iepriekšējie, nebūtu jāgaida divus gadus. Ne jau vienmēr, pasūtīto dziesmu, izdodas tā, kā būtu vajadzīgs. Ja gatavotos uzreiz pēc iepriekšējiem svētkiem, varētu saprast un izspriest, kas gājis labi un kas, iespējams, tik labi nav izdevies. Turklāt ir vēl viena problēma – katrus svētkus nāk jauna komanda, bet derētu atstāt dažus cilvēkus, kuŗi strādājuši iepriekšējos svētkos, tie zinātu, kādas kļūdas pieļautas un nākamā reizē neatkārtotu tās pašas. Šoreiz gan gribētos uzteikt Dainu Markovu, kuŗa ārkārtīgi citīgi strādājusi, viņai bijuši jāgāž milzīgi kalni, lai mēs tiktu pie Dziesmu svētkiem, un tas nav bijis viegli.

Es ļoti priecājos par daudzām dziesmām, piemēram, Emīla Dārziņa “Ciānas bērni” ir fantastiska, Jāzepa Vītola “Beverīnas dziedonis” – šādas dziesmas repertuārā ir jāpatur. Man ļoti žēl, ka līdz repertuāram nekad nenokļūst Jēkaba Graubiņa dziesmas. Viņš bija viens no mūsu visievērojamākajiem komponistiem un folkloristiem, bet jau gadiem viņa darbi tiek aizbīdīti pie malas. Tā pamato, sakot, ka Graubiņa dziesmas koristiem esot pārāk grūtas, bet – mēs dziedam Pēterā Vaska

Goda virsdiriģente Lilija Zobens Dziesmu svētku atklāšanas parādē. (Kabrioletā aizmugurē – dirigents Jēkabs Ozoliņš) // Foto: Mikus Kļaviņš

“Savā tautā” un vēl citas, ko nemaz nevar saukt par vienkāršām. Manuprāt, tas nav attaisnojums.

Gadu no gada tiek runāts, kādai īsti jābūt Dziesmu svētku tradīcijai – tai jāstingst vai jāmainās?

Nedrīkst stingt, jo tad sākt mirt! Dziesmu svētki vienmēr atspoguļojuši savu laiku – tā arī bija pie mums trimdā. Jauni laiki, jaunas dziesmas no jauniem komponistiem, bet neaizmirstot labāko no senatnes! Tikai tā var uzturēt jaunu paaudžu interesi un iesaistību Dziesmu svētku procesā. Man patīk, ka šoreiz ir koncerts tikai korīem *a capella* – “Tirums”, jo Noslēguma koncertā jau parasti mēģina savienot it visu, kas bijis svētkos – folkloras ansambļi, dejotāji, pūtēju orķestri... Domāju, ka divi koncerti ir ļoti pareiza izvēle, arī 1990. gada svētkos arī bija divi lieli koncerti. Diemžēl, skatos, ka uz “Tiruma” koncertu daudzas biļetes vēl palikušas pāri, nav izpārdotas.

Dziesmu svētki ir tradīcija, un zinām, ka tradīcijas mēdz mainīties pamazīti, ar laiku – nāk jauni cilvēki, un katrā paaudzē svētkiem pieliek kaut ko no sevis, vienlaikus aizmirstot šo to no tā, kas vairs neder. Man patīk, ka dažādās koncertprogrammās arvien vairāk tiek iesaistīti bērni.

Kad domā par Dziesmu svētkiem, vissvarīgākais ir domāt un veicināt koru dziedāšanu skolās. Ja nesāk dziedāt jaunos gadus, jau no bērnības, tad nekas nesanāk, jo vēlāk iesākt dziedāt ir ļoti grūti. Tas nozīmē, ka, ja Izglītības un Kultūras ministrijas kopīgi neizdomās programmu, kā veicināt koru dziedāšanu skolās, pēc nākamajiem desmit vai piecpadsmit gadiem mūsu Dziesmu svētkiem būs krīzes punkts. Arī Anglijā ir tā pati problēma, jo skolās palicis vien minimāls skaits mūzikas stundu, ir pat dažas skolas, kuŗas

mūziku nemāca nemaz. Kā mūziķe, kuŗai mūzika ir dvēseles maize, nevaru pieņemt, ka bērniem atņem baudu, ko dod mūzika. Visi taču zinām, ka tiem, kas mācās kādu mūzikas instrumentu, labāk attīstās smadzenes; spēlējot un dziedot attīstās abas smadzeņu puslodes, un tas nozīmē, ka tādām bērnam vieglāk mācīties arī citus priekšmetus, labāk iet ar matemātiku, literātūru, valodām. Turklāt bērns iemācās arī pašdisciplīnu, jo, mācoties gammas, jāstrādā regulāri, katru dienu, un viņš saprot, ka ir jāpiestrādā, lai kaut ko sasniegtu, gluži tāpat kā tas ir vēlāk dzīvē. Nav jau

svētdienu vakaros. Patiesībā jau dziedāšana, mutvārdu tradīcija ar tautas dziesmām un pasakām bija vienīgais veids, kā latvieši varēja izpausties. Vakaros, kad darbi apdarīti, esot sēdēt un dziedāt. Var pat teikt, ka latvieši dziedājuši, pateicoties mūsu vēsturiskajiem apstākļiem. Šī dziedāšana bija pamats, lai izveidotos kori – tajos gāja cilvēki, kuŗi dziedāja kopš bērna kājas, ganos. Tā bijis arī citur, piemēram, savulaik biju Dienvidslāvijā un tur stāstīja, kā sievietes vakaros adījušas, audušas un dziedājušas.

Varbūt dziedāšana tik tiešām ieaudusies mūsu liktenī. Ja pavē-

“Dziesmu svētki vienmēr atspoguļojuši savu laiku – tā arī bija pie mums trimdā. Jauni laiki, jaunas dziesmas no jauniem komponistiem, bet neaizmirstot labāko no senatnes! Tikai tā var uzturēt jaunu paaudžu interesi un iesaistību Dziesmu svētku procesā.”

tā, kas pēkšņi veiksies, vispirms jāiemācās, kā strādāt un tad jāstrādā. Tieši šo sistēmu pierāda mūzikas mācība un, ja skolās nemācām mūziku, bērniem atņemam svarīgu dzīves sastāvdaļu, un tas ir grēks, tas tiešām ir grēks!

Ja “Latvija ir zeme, kas dzied” – tad dodiet bērniem iespēju dziedāt! Neatņemiet dziedāšanu no skolu programmām!

Vai varētu būt tā, ka latviešiem “dziedāšanas gens” ir spēcīgāks kā citām tautām?

Senos laikos tika kopā dziedāts ļoti daudz dziesmu – kāzās, bērēs,

ro, kas notiek, ja kopā sanāk latvieši, turklāt ne tikai koristi, redzam – visi grib dziedāt. Turklāt mums ir kopējs repertuārs, zinām tautas dziesmas, zinām daudz citu. Reiz man jautāja – ko tad dzied angļi, kad sanāk kopā? Bet viņi to nedara, jo nav kopēja repertuāra. Mana paaudze, varbūt dziedātu “Bītlu” dziesmas, cits ko citu, bet kopējo, apvienojošo dziesmu nav; tas nav tā, kā mums, latviešiem.

Dziedāšana nav tikai garīgs pārdzīvojums, tai ir arī svarīga fiziska reakcija – kad dzied, ķerme-

nis rada oksitocīna hormonu, cilvēki sāk izskatīties labāk, viņiem ir laba sajūta, to sauc arī par “laimes hormonu”. Arī pati to esmu izjutusi: dažreiz daudz jāstrādā, jāgatavo programma, esmu nogurusi, bet piesēžos pie klavierēm, sāku dziedāt un jau pēc stundas pilnīgi mainījies mans garstāvoklis, esmu pozitīvi noskaņota un gatava strādāt ilgi. Man tiešām ir veicies ar dziedāšanu!

Kad cilvēki tiek korī, blakus viens otram, oksitocīna hormons tiek radīts vēl vairāk, un dziedāšanas mēģinājumu beigās visi ir tik priecīgi un draudzīgi! Radusies labsajūta, dziedātāji sajutuši fiziskas pārmaiņas ķermenī, daudzi stāstījuši, ka, aizbraucot mājās pēc koru mēģinājuma, viņi sāk strādāt, kaut gan jau sen būtu laiks iet gulēt. Varbūt tas, ka latvieši visos laikos dziedājuši, pat grūtos apstākļos devis zināmu labsajūtu un palīdzējis izdzīvot.

Iespējams, šogad daudzi īpaši gaida svētku laika vienotību, kā to noturēt, kā ikdienā saglabāt svētku pacēlumu?

Varbūt – turpināt dziedāt korī, citam, varbūt, iestāties kādā korī? Kad atgriežas ikdienas dzīvē, cilvēkiem ir tendence aizmirst to, kas bijis. Esam par daudz pavirši, modernā laikmeta tehnoloģijas aizņem ārkārtīgi daudz laika, piesēžamies pie datora, un laiks pazūd. Tagad pati mēģinu atradināties no sociālajiem medijiem, jo tie mani kavē priecāties. Kavē iet dārzā un rūpēties par tomātiem, piezvanīt un satikties ar draudzēni. Kādreiz jau sarakstāties, bet daudz labāk būtu paņemt telefonu un aprunāties. Dzīvais kontakts ir būtisks, un tas mums vienam otru ļautu labāk saprast.

Mēdzam Dziesmu svētkus saukt par tautas lūgšanu – par ko mēs lūdzamies?

Es lūdzos, lai visi paturētu savu latviskumu, savu latvisko identitāti, saprastu, ka mums pieder kaut kas tikpat dziļš, ja ne dziļāks kā citām tautām. Reiz, lasot pasaku grāmatu, ko man mazai atstāja vecmāmiņa, sāku saprast latviešu tautas raksturu, motivāciju un dzīvesveidu, tas man liekas ļoti svarīgi.

Es lūgtu par to, lai mēs domātu par latviešu valodu, jo tagad daudziem jauniem cilvēkiem patīkamāk liekas sarunāties angļiski. Lai uzturētu mūsu kultūru, katram no mums ir vajadzīga latviešu valoda, tā ir mūsu ārkārtīgi būtiska un dziļa identitātes daļa. Mūsu valoda pauz arī to, ka tautas dziesmās un dzīves veidā parādās īsta cieņa pret dabu, latvieši vienmēr mīlējuši dabu. “Laba mana māmulīņa, labi mani mācījus: ne sunīti kajām spert, ne guntiņu, pagalīti”. Tā ir mācība, ka dabai nedrīkst darīt pāri. Tas, kas pašreiz notiek pasaulē, parāda, ka cilvēcei dabai darijusi pāri. Paši vien esam vainīgi! Latvieši gan vainīgi mazāk, Latvijas daba piesārņota mazāk kā citviet. Latvijā cilvēki var daudz paveikt, jo te esam tuvāk dabai un to labāk izprotam. Mana lūgšana būs par to, lai latvieši turpinātu cienīt un lietot savu valodu, uzturēt savu identitāti un rūpēties par dabu.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Dienestu uzsāks valsts aizsardzības dienesta pirmā iesaukuma karavīri

1. jūlijā dienestu uzsāka Valsts aizsardzības dienesta pirmā iesaukuma karavīri – kopumā 254 Latvijas pilsoņi, no kuriem četri ir ārvalstīs dzīvojošie.

Valsts aizsardzības dienesta pirmā iesaukuma karavīri dienēs Nacionālo bruņoto spēku Sauszemes spēku Mechanizētajā kājnieku brigādē Ādažu bāzē, kur tam ir piemērota infrastruktūra un sadzīves apstākļi. Pirmajās divās valsts aizsardzības dienesta nedēļās jaunajiem karavīriem plānots adaptācijas periods. Tā laikā viņi iepazīsies ar Nacionālo bruņoto spēku reglamentu, apgūs ierindas mācību, kā arī saņems individuālo ekipējumu un ieročus. Pēc adaptācijas perioda sāksies aktīvs militārās pamatapmācības kurss. Šis apmācības būs saturiski identiskas tām, ko apgūst profesionālā dienesta karavīri, taču mācību periods būs īsāks, jo kopīgās apmācības elementi tiks apgūti vēlāk jau vienību sastāvā.

Pirmajam valsts aizsardzības dienestam brīvprātīgi pieteicās 488 Latvijas pilsoņi, no kuriem pieteikšanās procesā 13 personas mainīja savu izvēli un nolēma pieteikties Nacionālo bruņoto spēku profesionālā dienesta atlasei. No visiem saņemtajiem pieteikumiem daļa personu tika atzītas par dienestam nederīgām vecuma vai citu likumā noteikto iemeslu dēļ, daļa mainīja viedokli par dienēšanu personīgu iemeslu dēļ, bet vēl daļa tika atzītas par nederīgām dienestam pēc veselības pārbaudes veikšanas.

Aizsardzības ministrija līdz 15. jūlijam aicina Latvijas pilsoņus vecumā no 18 – 27 gadiem pieteikties brīvprātīgi valsts aizsardzības dienesta otrajam iesaukumam, kas dienestu uzsāks 2024. gada janvārī. Piesakoties aicinām izmantot vienoto rekrutēšanas platformu www.klustikaravirs.lv. Jānorāda, ka, ja šajā termiņā 11 mēnešu ilgajam dienestam Nacionālajos bruņotajos spēkos brīvprātīgi nepieteiksies 120 Latvijas pilsoņi, izstrūkstošais skaits tiks iesaukts obligātā kārtā. Latvijas pilsoņus, kas tiks iesaukti valsts aizsardzības dienestā obligāti, noteiks 2023. gada 10. augustā atlasē pēc nejausības principa.

Valsts aizsardzības dienesta otrā iesaukuma 11 mēnešu ilgais dienests tiks organizēts trīs dienesta vietās: Nacionālo bruņoto spēku Štaba bataljonā Rīgā, Gaisa spēku Pretgaisa aizsardzības divizionā Lielvārdē un Zemessardzes 25. kaujas atbalsta

bataljonā Stāmerienā, Gulbenes novadā. Lai nokļūtu sev vēlamajā dienesta vietā, iesaukamais ir aicināts dienestam pieteikties brīvprātīgi, anketā norādot vēlamo dienesta vietu.

Tāpat, piesakoties brīvprātīgi, līdz 200 jauniešu varēs arī dienestu pildīt Zemessardzē, kopumā dienot piecus gadus un ik gadu apmācībā piedaloties 28 dienas. Valsts aizsardzības dienests Zemessardzē tiks piedāvāts līdz 50 jauniešiem katrā Zemessardzes brigādē – 1. Rīgas brigādē, 2. Vidzemes brigādē, 3. Latgales brigādē un 4. Kurzemes brigādē. Iespēju robežās dienesta vieta tiks piedāvāta tuvāk dzīvesvietai. Savukārt līdz 50 jaunieši – augstākās izglītības iestāžu studenti – varēs brīvprātīgi pieteikties valsts aizsardzības dienesta rezerves virsnieka apmācības kursam, kas ilgs piecus gadus.

Šāds iesaukamo skaits 2024. gadam noteikts, lai nodrošinātu kvalitatīvu valsts aizsardzības dienesta apmācību procesu. Valsts aizsardzības dienesta pirmā iesaukums noslēgsies 2024. gada jūnijā.

Rīgas galva Mārtiņš Staķis atkāpjas no amata

Rīgas domes priekšsēdētājs Mārtiņš Staķis (Par!/Progresīvo frakcija) pirmdien, 3. jūlijā, paziņoja, ka nolēmis atkāpties no amata. Šo lēmumu izraisījušas nesaskaņas un šķelšanās koalīcijā saistībā ar iespējamo pārkāpumu izmeklēšanu Rīgas domes Satiksmes departamentā.

Kā norāda Staķis, kopš Rīgas domes ārkārtas vēlēšanām 2020. gadā viņš esot strādājis, lai Latvijas galvaspilsētā ieviestu modernas, ilgtspējīgas pārmaiņas un labākās pārvaldības prakses. Viens no galvenajiem principiem viņam esot bijusi godīga pārvaldība, kas izpaužas kā atklāti konkursi, profesionāli kapitālsabiedrību vadība, neiecietība pret izšķērdību, korupciju vai politiskajiem ielikteniem. Šo principu viņš esot ievērojis, nododot izvērtēšanai informāciju par naudas izšķērdēšanu Rīgas domes Satiksmes departamentā, kā arī laikus par to informējot par satiksmes jomu atbildīgās Rīgas domes amatpersonas.

"Diemžēl tā vietā, lai veicinātu Satiksmes departamentā jau konstatēto pārkāpumu izmeklē-

šanu un novērstu tos, par jomu atbildīgie politiķi izvēlējās darīt visu, lai pārkāpumi tiktu "paslaucīti zem tepiku" un darbinieku atbildības izmeklēšana – traucēta, novilcināta, sabotēta. Mani bijušie kolēģi izvēlējās nodevību – nevis pret mani, bet pret principiem, kas mums kādreiz bija kopīgi," norāda Rīgas Staķis.

"Pašlaik Rīgas domes vairākums – mani bijušie kolēģi Vilnis Ķīrisis (JV), Edvards Ratnieks (NA/LRA) un Linda Ozola (Kods Rīgai), kopā ar līdzšinējām opozīcijas frakcijām *Saskaņa*, *Gods kalpot Rīgai* un *Latvijas attīstībai* – izvēlējušies citu pilsetas attīstības ceļu," sacīja Staķis, un to pierādot pagājušās nedēļas balsojumi Rīgas domē.

Savukārt trīs no līdzšinējiem četriem Rīgas domes koalīcijas partneriem – *Jaunā Vienotība* (JV), *Nacionālā apvienība/Latvijas Reģionu apvienība* (NA/LRA) un bloks *Kods Rīgai* (KR) gatavi uzņemties iniciatīvu sarunām par jaunas koalīcijas veidošanu.

Mūžībā devies Latvijas nacionālās pretošanās kustības

dalībnieks Ints Čālītis

92 gadu vecumā mūžībā devies Latvijas nacionālās pretošanās kustības dalībnieks, par pretpadomju darbību vairākkārt tiesātais Ints Čālītis. Viņš bija viens no Augstākās padomes deputātiem, kas 1990. gada 4. maijā nobalsoja par Latvijas neatkarības atjaunošanas deklarāciju.

Ints Čālītis dzimis 1931. gada 5. martā Rīgā žurnālista Makša Čālīša ģimenē. Maksis Čālītis bija atvaļināts Latvijas armijas virsnieks, kurš Otrā pasaules kara laikā un pēc kara kā nacionālais partizāns cīnījies pret padomju varu. 1947. gadā viņš tika notverts un sodīts ar 25 gadu ieslodzījumu.

Ints Čālītis pirmoreiz tika arestēts 1948. gadā par skolēnu pretošanās organizācijas "Lāčplēsis" dibināšanu un proklamāciju izlīmēšanu par godu Latvijas Republikas 30. gadadienai. 1956. gadā, jau pēc PSRS diktatora Staļina nāves, Čālītim atļāva atgriezties Latvijā no izsūtījuma. Pēc atgriešanās Čālītis dzīvoja čekas uzraudzībā, taču turpināja cīņu par savu mērķi. 1958. gadā sekoja otrais arests, tā pamatojums – kratīšanas laikā atrastais 18. novembra runas melnraksts un veci kara laika žurnāli bēniņos. Sākotnēji izmeklēšana pret viņu notika krimināllietas pret "Gaismas akciju" ietvaros, taču vēlāk doku-

menti par Čālīti izdalīti atsevišķā krimināllietā. Trešais arests bija 1983. gadā par parakstu uz 1979. gada Baltijas chartas, kurā pirmoreiz bija atklāti izvirzīta prasība atzīt noziedzīgo Molotova-Ribentropa līgumu par spēkā neesošu. 1986. gadā PSRS līdera Michaila Gorbačova sāktais pārbūves laikā Čālītis tika atbrīvots no ieslodzījuma. Čālītis aktīvi iesaistījās Latvijas neatkarības kustībā, darbojās Vides aizsardzības klubā, bet pēc Latvijas Tautas frontes (LTF) izveidošanas bija LTF Domes valdes loceklis. Viņš vadījis LTF Vēstures dokumentācijas centru, kā arī LTF komiteju sadarbībai ar demokrātiskām kustībām PSRS. 1990. gadā ievēlēts par Augstākās padomes deputātu no LTF saraksta. 2000. gadā Čālītis apbalvots ar III šķiras Triju Zvaigžņu ordeni.

"Tviterkonvoja" vadītājam Pozņakam piešķirta Eiropas Pilsoņu balva

"Eiropas cilvēks Latvijā" titula ieguvējam, "Tviterkonvoja" vadītājam Reinim Pozņakam (*attēlā*) piešķirta Eiropas Parlamenta (EP) Eiropas Pilsoņu balva.

Pozņaka izveidotais "Tviterkonvojs" sāka darbu īsi pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā 2022. gada februārī. Projekta mērķis bija apvienot tos Latvijas iedzīvotājus, kuri vēlas palīdzēt Ukrainai gan ar brīvprātīgo darbu, gan ziedojo savas automašīnas un līdzekļus automašīnu iegādei, kuras tiek ik nedēļu nogādātas uz Ukrainu. Projekta laikā Ukrainā nogādāti jau vairāk nekā 1100 dažādi transportlīdzekļi kopumā aptuveni divu miljonu eiro vērtībā. Līdzīgu summu Pozņaks mobilizējis arī ziedojumos, taču darbs projektā turpinās.

Otrs balvas laureāts ir festivāls "Lampa".

Ik gadu Eiropas Pilsoņu balvas pasniegšanas ceremonija notiek Briselē. Balvu piešķir personām, grupām vai organizācijām par izcilu sasniegumiem un ieguldījumu, veicinot Eiropas Savienības (ES) iedzīvotāju savstarpējo sapratni un saliedētību.

Kariņš aicina ārzemēs dzīvojošos latviešus atgriezties mājās

Ikkatrs ārzemēs dzīvojošais latvietis ir vajadzīgs Latvijai un ar atvērtām rokām tiek gaidīts mājās, pirmdien, 3. jūlijā, uzrunājot diasporas dalībniekus Ķīpsalas starptautiskajā izstāžu centrā, sacīja Ministru prezidents

Krišjānis Kariņš (JV). Kā vēstīts, pirmdienas vakarā Ķīpsalas starptautiskais izstāžu centrs pārtapa par Pasaules latviešu saietu namu Dziesmu svētku diasporas dalībniekiem.

Viņš mudināja ārzemēs dzīvojošos latviešus, kad viņi atgriezīsies savās mītnes zemēs, kaut ar vienu aci tomēr raudzīties, kā atgriezties Latvijā. Ministru prezidents vēlēja svešumā dzīvojošajiem latviešiem kopt savu identitāti un ieaudzināt to arī saviem bērniem. Viņaprāt, diasporas kopas, kas piedalās XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētkos, apliecina to, ka tas ir izdarāms.

Pasaules latviešu zinātnieku kongresa atklāšanā runā E. Levits

Labā politika, kas vērsta uz ilgtermiņa panākumiem, vienlaikus ņem vērā gan sabiedrības noskaņojumu un vēlmes, gan arī ar zinātniskām metodēm iegūtās zināšanas par realitāti, puda Valsts prezidents Egils Levits, atklājot piekto pasaules latviešu zinātnieku kongresu "Zinātne Latvijai".

Viņš atzīmēja, ka nedrīkst jaukt zinātnes un politikas mērķus – zinātne mēģina pastāvīgi tuvoties patiesībai, savukārt politika mēģina pārvaldīt un veidot sabiedrību atbilstoši saviem normatīvajiem priekšstatiem par to, kas ir labi un pareizi. Lai arī liela nozīme politikā ir tās dalībnieku personīgajai vai sabiedrības kopīgajai pieredzei, zinātniski iegūtās zināšanas, kas pretendē uz objektivitāti, ir tādas, uz kurām politika var paļauties drošāk. Svarīga loma, Levita ieskatā, ir ne tikai dabaszinātnēm, bet arī sociālajām un humanitārajām zinātnēm. Vienlaikus politika, kas vadās tikai pēc zinātnes racionalitātes, Levita ieskatā, ilgstoši nevar gūt panākumus, jo tā nevar izslēgt cilvēku emocijas, vērtības un vēlmes.

Latvijā Pasaules latviešu zinātnieku kongress notiek jau kopš 1991. gada, un līdz šim aizvadīti četri kongresi. Ceturtajā Pasaules latviešu zinātnieku kongresā 2018. gadā piedalījās 750 dalībnieki no 24 valstīm.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Valsts prezidents cildina Zvejnieku ģimeni no ASV

Valsts prezidents Egils Levits piešķir Cildinājuma rakstu ASV dzīvojošajam ķirurgam Pēterim Zvejniekam, kurš turpina tēva Andreja Zvejnieka aizsākto Zvejnieku ģimenes stipendiju fondu "No sirds pateicos par jūsu tēva Andreja Zvejnieka uzsākto un Jūsu turpināto dāsmo Zvejnieka fonda stipendiju programmu! Simtiem latviešu jauniešu fonds ir dāvājis iespēju iegūt labu izglītību. Zvejnieka fonda izglītotie jaunieši kalpo zinātnei un kalpo Latvijai. Cildinu jūs par ieguldījumu Latvijas jauniešos! No sirds pateicos par Jūsu veikumu Latvijas valsts labā!" teikts Cildinājuma rakstā.

Gulēnu ģimenes dāvana Vitolu fondam

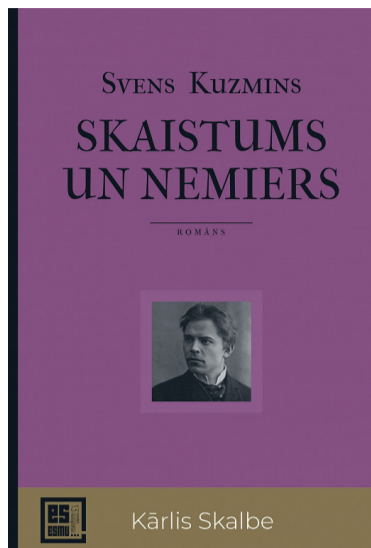
Gulēnu ģimene

Ārstu Mirdzas un Voldemāra Gulēnu piemiņas stipendija tika dibināta 2007. gadā mātes Mirdzas Gulēnas bērēs no radu un draugu ziedojumiem un tika novēlta kādam medicīnas studentam vai studentei, īpaši Vestienas, Zesas vai Rūjienas jauniešiem. Vēlāk to papildināja bērnu un mazbērnu gadskārtējie ziedojumi. Atbalsts turpinās un, pateicoties jūnijā saņemtajam ziedojumam, Gulēnu stipendiju fondu veido 85 416 EUR.

Klajā nācis romāns par Kārli Skalbi

Izdevniecībā *Dienas grāmata* klajā nācis serijs "Es esmu..." kārtējais darbs – Svēna Kuzmina romāns *Skaistums un nemiers* – par latviešu dzejnieku, prozaīki, žurnālistu un politiķi Kārli Skalbi (1879–1945).

Rakstnieks Svēns Kuzmins (1985) ir arī etižu teātra *Nerten* režisors un aktieris, mākslinieks, žurnāla *Rīgas Laiks* pastāvīgs autors un redaktors, raidījuma *Cienījamie lasītāji. Etīdes par literatūru* veidotājs. Stāstu krājuma *Pilsētas šamaņi* (2016), kā arī romānu *Hohma* (2019) un *Dizažio* (2021) autors. 2021. gadā par romānu *Hohma* nominēts

Eiropas Savienības Literatūras balvai. 2022. gadā saņēmis Latvijas Literatūras gada balva prozā par romānu *Dizažio*. Kuzmina darbi tulkoti angļu, igauņu, lietuviešu, poļu un citās valodās.

Kā vēstīts iepriekš, 2018. gadā izdevniecība "Dienas grāmata" sāka darbu pie jauna latviešu literatūras lielpojekta "Es esmu...". Jaunajā sērijā kopumā iecerēti 26 jauni darbi: 13 romāni un 13 monografijas par latviešu literatūras klasiķiem.

Aspazija, Anna Brigadere, Anšlavs Eglītis, Jānis Ezeriņš, Gunars Janovskis, Ivandē Kaija, Vilis Lācis, Jānis Poruks, Kārlis Skalbe, Ilze Šķipsna, Andrejs Upīts, Eduards Veidenbaums, Jānis Ziemeļnieks. Daži no šiem 13 literatūrai un kultūrvēsturei

tik nozīmīgajiem rakstniekiem, dzejniekiem un dramaturgiem nepelnīti aizmirsti, vēl kādi – kanonizēti un zaudējuši dzīvas radošas personības aprises.

Projekts "Es esmu..." tiek īstenots ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu. Romānu un monografiju autori ir rakstnieki Inga Ābele, Andris Akmentiņš, Guntis Berelis, Māris Bērziņš, Inga Gaile, Ilze Jansone, Arno Jundze, Laima Kota, Svēns Kuzmins, Gundega Repše, Osvalds Zebris, Andris Zeibots, Inga Žolude un literatūrzinātnieki Maija Buriņa, Inguna Daukste-Silasproģe, Gundega Grīnuma, Māra Grudule, Ieva Kalniņa, Arnis Koroševskis, Sigita Kušnere, Anita Rožkalne, Olga Senkāne, Lita Silova, Ieva Struka, Viesturs Vecgrāvis, Jānis Zālītis. Projekta idejas autore un ierosinātāja ir rakstniece un mākslas vēsturniece Gundega Repše.

Padures muižā sāk filmēt jauno daudzseriju filmu "Pansija pili"

Kuldīgas novada Padurē sāka daudzseriju spēlfilmu "Pansija pili" filmēšana, kas top pēc Anšlava Eglīša romāna "Pansija pili" motīviem.

Studija "Mistrus Media" informē, ka daudzseriju filma septiņās spēlfilmās un vienā dokumentālā seriā izseko vienas vasaras notikumiem, kad dzejnieks Viktors Eglītis dāvanā no valsts 20. gadsimta 20. gados saņem baltvācu baronam piedēriju nolaistu un izdemolētu 150 gadus vecu muižu ar visiem tās pagātnes iemītniekiem. Daudzseriju filma atainos aizraujošus un komiskus notikumus, kuŗos topošais rakstnieks Anšlavs Eglītis kopā ar brāli Vidvudu, tēvu Viktoru un viņa dzīvesbiedri Hildu Vīku sāk muižas atjaunošanas darbus, vienlaikus tajā atverot pansiju, kas kļūst par apkārtnes iedzīvotāju, pagātnes rēgu, pilsētas viesu un latviešu inteliģences attiecību krustpunktu un vienas vasaras skatuvi 20. gadsimta 20. gadu Latvijai.

Anšlava Eglīša romāns "Pansija pili", kura motīvi iekļauti seriāla sižetā, ir darbs, ko raksturo spraigs sižets, humors un pārdomas, kas sniedz ieskatu 20. – 30. gadu Latvijas elites dzīvē, un tiek veidots komēdijas žanrā. Anšlavs Eglītis šo darbu uzrakstīja 1962. gadā Amerikā. Ievadā Eglītis rakstīja, ka "senā, gaišā pasaule atveras, senie jaukie ļaudis ir atkal visapkārt, un es redzu tos tik dzīvi, ka tagadne izbālē un liekas nenozīmīga." Līdzīgi kā romāns, arī filma stāstīs par jaunas ģimenes centieniem atjaunot valsts piešķirtu īpašumu un dzīvi attēlos tā laika kultūras personības – Anšlava Eglīša tēvu dzejnieku Viktoru Eglīti (1877-1945), gleznotāju Hildu Vīku, dzejnieku, rakstnieku Edvartu Virzu (1883-1940), gleznotājus Konrādu Ubānu (1893-1981), Voldemāru Toni (1892-1985), Romanu Sutu (1896-1944), un izdēvēju Miķeli Goperu (1908-1996).

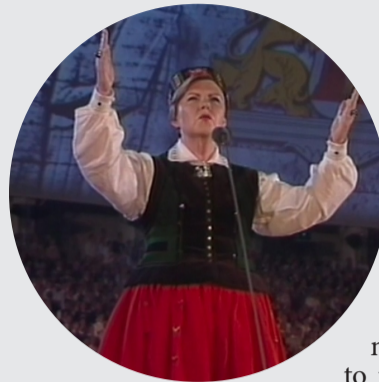
Romāna darbība notiek Eglīšu ģimenes jaunajā īpašumā Turaidas pagasta Inciemā, ko viņiem piešķirusi valdība Latvijas brīvvalsts pirmsākumos, agrārās reformas laikā, bet filmas izveides mākslinieciskajam vajadzībām tiek izmantota Kuldīgas novada apkārtnē un Padures muižā. Filmēšana turpināsies visus vasaru Kurzemē un pie skatītājiem visā Latvijā nonāks 2024. gada sākumā.

Ziņa apkopojā
Sallija Benfelde

SPILGTS CITĀTS

"Rīkoties tā, lai ir vairāk prieka"

Bijusī Valsts prezidente Vaira Viķe-Freiberga
nedēļrakstam IR š. g. nr.26

Prezidentes Vairas Viķes-Freibergas runu 2001. gada Dziesmusvētkos Mežaparkā atceras vai internetā redzējuši daudzi – toreiz viņa negaidīti klātesošos iesaistīja nācījas pašapziņu ceļošā mantrā: "Mēs esam stipri! Mēs esam diženi! Mēs esam raženi! Mēs esam skaisti! Mēs zinām, ko mēs gribam! Un, ko mēs gribam, to mēs varam! Ko mēs varam, to mēs darām!"

Patlaban 85 gadus vecā prezidente bauda ne tikai atpūtu, bet arī strādā – papildina savu pētījumu par tautasdziesmām *Dzejas loģika: dainu struktūra un poētika*. 2007. gadā tas tika izdots latviešu valodā, bet tagad viņas dēls Kārlis Freibergs to iztulkojis angļiski.

V. V. F. Es savulaik mēdzu pie sevis dziedāt vai pāršķirstīt notis un dziedāt, meklējot saules dainas. Tagad vairākus gadus neesmu dziedājusi. Kādu dienu iedomājos vienu dziesmu. Neparko nevarēju toni uzņemt. Tātad tas ir aplis, kas darbojas starp dažādām smadzeņu daļām un balss aparātu. Jo biežāk dzied, jo labāk var toni uzņemt! (..) Man bija tāds gadījums. Vēlu sāku iet skolā – septiņarpus gadus, bēgļu nometnē. Pirms Ziemassvētkiem bērniem sarīkoja izklaidi: bija atrastas vecas, noskaņojušās klavieres, kāda dāma pie tām apsēdās, bērni rindā nāca, viņa nospēlēja – klimpin, klimp! – melodiju un prasīja, kas tā par tautasdziesmu. Pienāca mana kārtā. Biju mazliet nobijusies. Viņa nospēlēja. Man tas neko neizteica. Septiņu gadu vecumā necik daudz dziesmu nemācēju.

Pirmā dziesma, ko iemācījosi (*dzied*): "Skroders sēž uz aku, lāpa savu fraku, smukā meitiņ' garām iet, grib tam ūden' virsū liet." Vecāmamma, kad atnāca ciemos, teica manai mammai: "Marij, ko tu bērnam esi iemācījusi, kas tās par dziesmām?!"

Latviešu tautasdziesmas daudz nezināju. Dāma pie klavierēm nu prasa, kas tā par dziesmu? Saku – es nezinu. Kā var nezināt?! Tā taču *Caur sidraba birzi gāju!* Es saku, nezinu tāpēc, ka neviens man to nav mācījis. Tas izskanēja pa visu skolu. Direktore izsauca mammu, kā var būt tik nekaunīgs bērns, runā preti skolotājai. Es vienkārši pateicu atklāti, ka nezinu. Mani par to iztāisīja par revolucionāru, nepaklausīgu bērnu, bet viss, ko pateicu, bija patiesība. Pārmešana bērnam latviešu kultūrā ir izravējama nezāle. (..)

Ikdienā, savā atvērtībā un laipnībā citam pret citu no dažām zemēm atpaliekam. Svešinieki, kuŗi šurp brauc, bieži ir lielā sajūsmā par latviešiem, mūsu labajām īpašībām, bet varam būt neiecietīgi, pat rupji cits pret citu.

Ko ar to darīt? Katram jācenšas būt laipnam, tas ir kā vīruss, kas izplešas. Ja kāds jums no rīta uz ielas uzsmaida, ir lielāka varbūtība, ka nākamajam cilvēkam arī jūs uzsmaidīsiet. Tas ir kā iemest akmeni diķī – apli plešas uz visām pusēm.

Tāpat ir ar neiecietību – viens savu slikto omu lipina apkārt citiem, tā izplešas. Tāpēc svarīgi katram pašam kā Skalbes kaķītim aņņemties: rīkoties tā, lai ir vairāk prieka un mazāk nelaipnības.

Citēšu jūsu teikto trimdas latviešu Dziesmusvētkos Toronto 1989. gadā un vēlos zināt, ko par to sakāt šodien: "Dziesmusvētkos koncentrētā veidā notiek tas pats, kas jau mazāk māmā visu laiku notiek kultūras dzīvē vispār: garīgi nesaskaņota, mērķos neskaidra un sirdsdegsmei remdena masa tiek harmoniski saskaņota, apskaidrota un enerģizēta."

V. V. F. Dziesmām ir fiziskā frekvence. Ja tūkstošgalvu koris dzied, vibrācijas izplatās un sasniedz jūsu ausis, jūsu nervu sistēmu. Tām līdzī nāk dziesmas vārdi. Labā dziesmā skaņas kopā ar vārdiem rada dubultlādiņu. Jūtam arī garīgās vibrācijas, kas fiziskajām nāk līdzī, – to saucam par sajūsmu, pacilājumu, apskaidrību.

Vai zinājāt, ka skolēni un studenti, mazliet jokojoties, bet reizē sevi iedrošinot, uz eksāmeniem mēdz iet ar jūsu Dziesmusvētku runas fragmentu Mežaparka estrādē: "Mēs esam stipri! Mēs esam diženi!"

V. V. F. Pareizi dara! Tai brīdī, kad nostājos publikas priekšā un maniju kori aiz muguras, fiziski jutu fantastiski spēcīgas vibrācijas. Pilnīgi varēja ar nazi griezt – tik bieža bija tā enerģija. Es domāju – cilvēki aizies mājās un atkal sāks džinkstēt un pikstēt – kāpēc tramvajs bija par vēlu, kāpēc tā un tā. Man gribējās cilvēkos iedēstīt spēku, kas tajā brīdī bija Mežaparkā, lai viņi to iesūc sevī kā sūklis ūdeni.

Šis runas fragments nebija iepriekš sagatavots. Sākumā cilvēki bija drusku atturīgi. Es domāju – ak, Dievs, kas zina, vai latviešiem tā lieta aizies...

JURIS
LORENCIS

Jūnija nogalē man bija iespēja atkal pabūt Lietuvas pilsētā Kauņā. Laikā starp abiem pasaules kariem, kad Viļņa atradās Polijas sastāvā, Kauņa kalpoja par Lietuvas pagaidu galvaspilsētu. Te strādāja Valsts prezidents un valdība, Kauņa atradās armijas pavēlniecība un ārvalstu vēstniecības. Šodien bijušajā prezidenta pilī, ko Lietuvā dēvē par Vēsturisko prezidentūru, iekārtots muzejs. Ilgus gadus te saimniekoja Antans Smetona (1874-1944). Valstsvīrs, kuŗš piederēja pie vienas paaudzes ar Gustavu Zemgalu (1871-1939) un Kārli Ulmani (1877-1942). Dažiem viņš ir savas tautas patriots, viens no neatkarīgās Lietuvas valsts veidotājiem. Cilvēks, kuŗš tautas apziņā iegāja ar "Smetonas laikiem". Te vietā būtu vilkt paraleles ar "Ulmanlaikiem" jeb, Alfrēda Bērziņa vārdiem izsakoties, Latvijas "labajiem gadiem". Bet citiem Smetona ir autoritārs diktators, vēl kādam – no-dēvējs. Kuŗam taisnība?

Lai mēģinātu rast atbildes uz šiem un līdzīgiem jautājumiem, šī gada 15. jūnijā Vēsturiskās prezidentūras namā tika atklāta izstāde "Antans Smetona: smagās izvēles". Tā vēsta par 17 mirkliem A. Smetonas dzīvē, kuŗos viņam nācās pieņemt izšķirošus, pat liktenīgus lēmumus. Liktenīgus ne tikai sev, bet arī tautai un valstij. Daži no tiem ir vairāk personis-

kas dabas. Kur mācīties – katoļu garīgajā seminārā vai ģimnazijā? Smetona izvēlās Jelgavas ģimnaziju, kur mācījušies arī mūsu prezidenti Jānis Čakste un Alberts Kviesis. A. Smetona gan tiek izslēgts no ģimnazijas par atteikšanos apmeklēt Krievu pareizticīgo baznīcas dievkalpojumu. Viņš studē tieslietas Pēterburgā, kur priekšā stāv nākamā izvēle. Proti – precēties ar ietekmīgo Pēterburgas jurista meitu un strādāt sievastēva birojā, vai tomēr veidot ģimeni ar lietuviešu meiteni. Smetona izvēlās doties uz Lietuvu. Tādas izšķiršanās ir katra cilvēka dzīvē, un parasti tās atstāj ietekmi tikai uz viņa personīgo un tuvinieku likteņiem. Nākamās izvēles jau ir politiskas dabas. 1917. gadā septembrī Smetona tiek ievēlēts par Lietuvas Padomes priekšsēdētāju. Viņš ir pirmais demokrātiski ievēlētais Lietuvas valsts prezidents (1919 – 1920). Viens no 1926. gada militārā apvērsuma iedvesmotājiem, "tautas vadonis" autoritārā režīma gados (1926-1940). Šajā laikā A. Smetonam nākas piedzīvot trīs nopietnas ārpolitiskas krīzes, trīs lielvaru ultimātus. 1938. gada 17. martā (tikai dažas dienas pēc Vācijas izdarītās Austrijas aneksijas!) Polija iesniedz Lietuvai ultimātu, prasību 48 stundu laikā nodibināt diplomātiskās attiecības, pretējā gadījumā piedraudot izmantot

"visus iespējamus līdzekļus". Nevēloties iesaistīties bruņotā konfliktā, Lietuva pakļaujas Polijas prasībām, gan neatsakoties no pretenzijām uz Viļņas apgabalu. Savukārt 1939. gadā 20. martā Vācijas ārlietu ministrs Joachims fon Ribentrops privātas tikšanās laikā ar Lietuvas ārlietu ministru Jozu Urbši mutiski pieprasa atdot Klaipēdas apgabalu Vācijai. Nesāņemot pasaules lielvaru atbalstu, Lietuva arī šoreiz ir spiesta piekāpties.

Izstādes "Antans Smetona: smagās izvēles" atklāšanas datums – 15. jūnijs nav izvēlēts nejauši. Diena iepriekš, 1940. gada 14. jūnijā, Lietuva saņēma Padomju Savienības ultimātu ar prasību mainīt ministru kabinetu un atļaut ievest Lietuvā neierobežotu daudzumu PSRS kaŗaspēka. Naktī no 14. uz 15. jūniju notika Lietuvas valdības sēde. A. Smetona tajā paziņoja, ka notiekošais ir Lietuvas okupācija. Viņš pieprasīja noraidīt padomju ultimātu un izrādīt bruņotu pretestību PSRS spēkiem. Tomēr vairākums ministru un armijas vadība uzskatīja, ka ultimāts jāpieņem bez ierunām. Pats A. Smetona izlēma atstāt Lietuvu. 15. jūnija vakarā viņš kajām nelegāli pārgāja Lietuvas-Vācijas robežu.

Kā man pastāstīja muzeja līdzstrādniece un šīs izstādes iekārtotāja, Dr. hist. Ingrīda Jakuba-

vičiene, tad interese par A. Smetonas dzīvi un politisko mantojumu īpaši pieaugusi pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā. Vai prezidents rīkojās pareizi, atstājot Lietuvu? Varbūt vajadzēja rīkoties kā Ulmanim, kuŗš uzrunāja tautu ar vārdiem "Es palikšu savā vietā, jūs paliekat savās". Atbildes uz šo un līdzīgiem jautājumiem mēs visdrīzāk nekad nesaņemsim. Jo – tie ir morālas dabas. Šodien mēs zinām, ka ne Ulmanis, ne daudzi Latvijas patrioti nepalika savās vietās, viņiem priekšā stāvēja Sibīrijas moku ceļš un čekas pagrabi. Tas, ko mēs varam noskaidrot, – atsevišķu cilvēku lomu 1940. gada notikumos, un Lietuvas pieredze šajā ziņā ir ļoti pamācoša. Viens no lielākajiem A. Smetonas varas balstiem bija armija. 1940. gada 22. janvārī viņš Lietuvas armijas komandiera amatā iecēla ģenerāli Vincu Vitkauskku (1890 – 1965), kuŗš liktenīgajā 15. jūnija nakts sēdē kategoriski nostājās pret prezidentu. Sarkanarmijai ienākot Lietuvā, V. Vitkausks pat izdeva īpašu pavēli Lietuvas armijai nepretoties okupantiem. Dažas nedēļas vēlāk viņš jau bija goda viesis Maskavā, kur "Tautas Seima" delegācijas sastāvā lūdza Staļinam uzņemt Lietuvu "padomju republiku saimē". Tagad noskaidrots, ka patiesībā Vitkausks bija padomju agents.

Kauņa man vienmēr bijusi tuva pilsēta, kas pat visdrūmākajos padomju laikos palika lietuviska. Kad okupantu un krievu valodas klātbūtne Rīgā vairs nebija izturama, pietika aizbraukt uz Kauņu, pastaigāt pa Laisves aleju un iztēloties – tāda laikam reiz bija Rīga. Un kāda tā varbūt reiz būs... Šķiet, A. Smetonam būtu patikusi šodienas Kauņa. Pilsēta kļūst aizvien sakoptāka un ērtāka. Blakus "Žalgiris" sporta arēnai nesen atvērts jauns peldbaseins, lielākais un modernākais Baltijas valstīs. Apmeklētājus aicina desmit baseina celiņi, katrs piecdesmit metru garumā. Turpat blakus atrodas bērnu baseini un SPA centrs ar pirtīm un kafējnicām. Šajās dienās Kauņas pilsētas tūrisma birojs aicina Viļņas iedzīvotājus "labprātīgi evakuēties" no Viļņas uz Kauņu, piedāvājot īpašas atlaides viesnīcās, muzejos, restorānos un sporta klubos. Iemesls – NATO valstu samits, kas notiks Viļņā 11. un 12. jūlijā. Paredzams, ka tā laikā tiks ieviesti pastiprināti drošības pasākumi, Viļņas lidostā divas dienas būs atcelti pilnīgi visi reisi. Un tomēr šīs neērtības ir sākums, salīdzinot ar drošības sajūtu, ko Lietuvai, Latvijai un Igaunijai dod atrašanās NATO. Atšķirībā no 1940. gada, šodien Baltijas valstis nav pamestas likteņa varā.

SALLIJA
BENFELDE

Svētdien, 2. jūlijā, Dziesmu un deju svētku krāšņais un priecīgais atklāšanas gājieni "Novadu dižošānās" pieskandināja Rīgas ielas – gājienā piedalījās aptuveni 48 tūkstoši svētku dalībnieku no 1800 dažādām kopām un kopienām. Dziesmu un deju svētku nedēļa visai vasarai dod prieku un svētku mirzumu, uz brīdi liek piemirst kaŗu Ukrainā un politikas ēnas puses.

Pētījumu centra SKDS aptauja liecina, ka jūnijā *Jaunā Vienotība* (JV) joprojām ir pati populārākā partija un par to balsot būtu gatavi 11,5 procenti iedzīvotāju. Otrā vietā aiz JV ir pakāpusies Šlesera partija "Latvija pirmajā vietā" (LPV) – par to balsotu 10 procentu jeb katrs desmitais aptaujātais.

No vienas puses, Šlesera partijas salīdzinoši straujais popularitātes kāpums nepārsteidz, jo daudzi jautājumi izglītības un veselības jomās nav atrisināti – tie pēc būtības nav risināti gadus trīsdesmit, un, protams, Ainārs Šlesers gandrīz katru dienu runā par to, kas viss ir slikti un nepareizi un ka valdību vajag gāzt, un ka jāatlaiz arī Saeima. Tiesa gan, Satversme neļauj Saeimu atlaist gadu pēc tās ievēlēšanas – tāpat līdz rudenim, bet tas netraucē Šleseru un viņa atbalstītājus par to nepārtraukti runāt un solīt vākt par to parakstus. No otras puses, augošais atbalsts Šleseram ir paradoksāls un pat absurds. Valsts Prezidents ierosina Saei-

mas atlaišānu. Saeima uzskatāma par atlaistu, un ir jāriko jaunas Saeimas vēlēšanas, ja tautas nobalsošanā Saeimas atlaišānu atbaltā vairāk nekā puse balsotāju. Kā zināms, 2011. gadā Valsts prezidents pirmo reizi vēsturē izmantoja tiesības rosināt Saeimas atlaišānu, 2011. gada 23. jūlijā notika tautas nobalsošana par 10. Saeimas atlaišānu, un Saeima tika atlaista. Tas patiesībā bija balsojums pret oligarhkiem, tas notika Aināra Šlesera dēļ: septiņiem deputātiem balsojot pret, 37 atturoties un tikai 35 balsojot par, Saeima aizliedza Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (KNAB) izdarīt kratišanu deputāta Aināra Šlesera dzīvesvietā. Toreizējais Valsts prezidents Valdis Zatlers sacīja, ka "varētu nojaust, ka tuvojas mūsu valsts demokrātijas privatizācija". Tagad acīmredzot 14. Saeimas deputāts Ainārs Šlesers ir nolēmis izmantot neapmierinātību ar neizdarītajiem darbiem un spriedzī, ko radīja kovidā pandēmija, un nemieru, ko rada kaŗš Ukrainā, lai palielinātu savu popularitāti. Ir skaidrs, ka Šlesers cer: ja Saeimu atlaidīs, nākamās Saeimas vēlēšanās viņš dabūs daudz vairāk balsu, jo ļoti daudzi būs aizmirsuši par viņa lielajām simpātijām pret Krieviju un aicinājumiem sadarboties. Droši vien Dziesmu un deju svētki vismaz uz nedēļu tiks aizmirst par politikas kaislībām un iespējamo Šlesera vēlmi pēc

pavisam citas Latvijas. Tiesa gan, ja Krievijā pēc Prigožina militārā dumpja jeb apvērsuma mēģinājuma sāksies straujš politiskās varas sabrukums, ļoti iespējams, ka Baltijas valstu, arī Latvijas robežu mēģinās šķērsot daudz bēgļu no Krievijas. Tādā gadījumā Šlesera runas par Saeimas atlaišānu vairs nebūs uzmanības centrā, jo jautājums par robežu būs daudz svarīgāks. Kā salīdzinājumu varētu minēt situāciju ugunsgrēka laikā, kad visi spēki domāti tā dzēšanai un nevis diskutijām par to, vai ugunsdzēsējiem kājās pareizie zābaki.

Par situāciju Krievijā ziņas joprojām ir pretrunīgas. Prigožina atrašanās vieta tā arī nav zināma, bet ir izskanējis, ka Krievijas spēcieniem dots rīkojums viņu nogalināt. Arī tās socioloģiskās aptaujas, kas Krievijā veiktas jau pēc apvērsuma mēģinājuma, liek domāt par bailēm un pašapmānu, un nevis par vēlmi saprast un zināt, kas valstī patiesībā notiek. Aizsardzības ministra Šoigu popularitāte gan nedaudz ir samazinājusies, un Prigožins pazaudējis pusi aptaujāto atbalsta – no 58 līdz 29 procentiem. Tiesa gan, 27 procenti aptaujāto Krievijas iedzīvotāju būtu gatavi balsot par Prigožinu kā par Krievijas prezidentu 2024. gadā. Joprojām mazliet vairāk nekā puse iedzīvotāju uzskata, ka algotņu izmantošana ir attaisnojama un vajadzīga – tā domā 57 procenti, tik pat daudzi domā, ka cietumnieku pedali-

šanās "specoperācijā" ir pilnīgi pieļaujama un vajadzīga. Vēl interesantāka ir iedzīvotāju attieksme pret Krievijas prezidentu Putinu. Aptauja arī tika veikta gan pirms, gan pēc Prigožina dumpja. Pirms tam atbalstu izteica 81 procenti iedzīvotāju, 24. jūnijā, kad notika apvērsuma mēģinājums, Putinu atbalstīja 79 procenti, bet tagad – 82 procenti Krievijas iedzīvotāju. Ievērojot to, ka katrā aptaujā ir t.s. pieļaujamās kļūdas procenti ir aptuveni viena procenta apjomā, tad var teikt, ka militārā dumpja jeb apvērsuma mēģinājums iedzīvotāju vērtējumā un atbalstā Putinam neko nav mainījis. Protams, jautājums ir, cik bieži Krievijas iedzīvotāji vispār iedrošinās teikt to, ko domā, ja vispār atļaujas domāt par to, kas valstī notiek.

Tikmēr kaŗš Ukrainā kļūst aizvien skarbāks un nežēlīgāks, jo Krievija acīmredzot rīkojas pēc principa, ka nav ko zaudēt, dzīvojamā māju un dažādu sabiedrisko celtnu apšāude no Krievijas ir ļoti intensīva. 3. jūlijā Ukrainas publicitēti dati liecina, ka Krievija ir zaudējusi gandrīz 230 tūkstošus kaŗavīru. No Ukrainas atbalstītājiem Rietumos pēdējā laikā nereti izskan uztraukums un pat kaut kas līdzīgs pārmētiem par to, ka Ukrainas pretuzbrukums notiekot pārāk lēni. Ukrainas ārlietu ministrs Dmitrijs Kuļeba skaidro, ka pretuzbrukums nenotiek tik ātri, kā kādam Rietu-

mos gribētos, trīs iemeslu dēļ: ir mīnētas ļoti plašas teritorijas, ukraiņu kaŗavīri nevar doties uz priekšu tik ātri un visos virzienos, jo vispirms teritorijas jāpārbauda un jāatminē, tādēļ bieži vien dienā iespējams pārvietoties uz priekšu 200-300 metrus. Otrkārt, Krievijas aizsardzības līnijas ir betonētas, nostiprinātas ar metāla armatūru, jo viņi ir pamatīgi ierakušies zemē. Treškārt, Krievijai joprojām ir pārsvars gaisā. Jāpiekrīt Kuļebas teiktajam, jo acīmredzot, pirms gudri runāt un pamācīt, kā jākaŗo, Ukrainas sabiedrotājiem nevajadzētu kavēties ar solītās palīdzības piegādi, kā tas tomēr bieži notiek. Turklāt reālais kaŗš atšķiras no grāmatu teorijām un katrs atbrīvotais Ukrainas zemes metrs ir slacīts ar ukraiņu asinīm. Jāpiebilst, ka Viļņā gaidāms NATO samits un Baltais nams ir informējis, ka tajā piedalīsies arī ASV prezidents Džo Baidens. Uz visu šo notikumu fona nesenā Baltkrievijas diktatora Lukašenko plātišanās ar to, ka Baltkrievijai esot visas Rietumu lēmumu pieņemšanas vietu koordinātes un ka Baltkrievija tās izmantošot triecienam, ja vajadzēs, jo esot liela un varena, ir smieklīga un liecina tikai par to, ka diktators un viņa vara ir apdraudēta. Mums, svinot vasaru un svētkus, vienkārši jāatceras, ka troksnis, ko rada daži politiķi, iztēlojot sevi par tautas glābējiem, parasti liecina, ka varas un ietekmes patiesībā ir maz.

Svētku vasara blakus kaŗam

GUNDEGA
SAULĪTE

Divi galvenie aktieŗi un... divi Kaķi

Recenzija par Sanfrancisko Jaunā teātra izrādi "Anšlavs un Veronika" 30. jūnijā kultūras centrā "Siguldas devons"

Izrādi "Anšlavs un Veronika" pēc Raimonda Staprāna lugas motīviem pirms gada Sanfrancisko Jaunais teātris iestudēja speciāli XV Vispārējiem latviešu dziesmu un deju svētkiem Minesotā. Tur arī notika pirmās divas izrādes. Par šo notikumu savulaik rakstijām mūsu avīzē (skat. *Laiks*, 2022. g. 26. nr.). Iespaidos par darbu pie Anšlava lomas izrādē dalījās arī tai uzaiicinātais Rīgas Jaunā teātra aktieris Kaspars Znotiņš (skat. *Laiks*, 2022. g. 30. nr.). Šovasar "Anšlavs un Veronika" atceļoja uz Latviju un sabiedrībā raisīja tik lielu interesi, ka izsludinātās viesizrādes vietā tika izsludināta un drīz vien izpirkta vēl viena izrāde. Tātad Sanfrancisko Jaunā teātra iestudējumu noskatījās kāds tūkstošs skatītāju, kas ieinteresēti vēsturisko personību Anšlava Eglīša un viņa dzīvesbiedres Veronikas Janelšinas likteņu atklāsmē. Nenoliedzsim arī beidzamā laikā pieaugušo interesi par Raimonda Staprānu – gleznotāju un dramaturgu. Viņa vārds top daudzmināts sakarā ar topošo kinofilmu "Sarkanais šķūnis", ar Nacionālajā Mākslas muzejā gaidāmo personalizstādi un pavisam tuvo simt gadu jubileju. Teātra cieņtājus vilināja tikšanās ar līdz šim Latvijā neredzētu skatuves entuziastu ansambli un, saprotams, arī interese par Kasparu Znotiņu Anšlava Eglīša lomā.

Anšlava Eglīša (1906-1993) daiļrade, kas ilgus gadus dzimtenē bija aizliegtais auglis, sāka mūsu lasītājiem pavērties, vēl rakstniekam dzīvam esot. Tika publicēti atsevišķi darbi, iestudētas lugas, klajā nāca teātra un literātūrvēsturnieka Viktora Hausmaņa grāmatas par autoru. Jaunu interesi uzplūdu uzvilnīja Annas Vidulejas uzņemtā kinofilma "Homo novus" (2018), kurā Eglīša romāna personāžs atklāts spilgtos, ironiskos raksturojumos. Raibajā starpkaŗu Rīgas mākslinieku sabiedrībā kā darba oriģinālam atbilstīgs, iekšēji samežģīts un ārējās izpausmēs visai ekscentriskis tēls atklājās Kaspara Znotiņa atveidotais Kurcums. Iespējams, ka tieši šīs filmas varonis Sanfrancisko izrādes veidotājam radīja pārliecību par aktieŗa atbilstību Anšlava lomai iecerētajā izrādē.

Anšlava Eglīša personība kalpojusi arī par ierosmi Laimas Kotas romānam "Cilvēks ar zilo putnu" (2020) un Ievas Strukas monografijai "Par skaisto un aplamo dzīvi" (2022) – abi darbi seriājā "Es esmu...", kas tiek izdota, no mūsdienu viedokļa pārlikojot latviešu literātūras klasiķu likteņus un daiļradi.

Ar to es gribu teikt, ka skatītāji "šai krastā" ar Anšlava Eglīša personību nav īpaši jāiepazīstina. Tomēr papildināt savu priekšstatu vienmēr ir noderīgi. Tāpēc jo vērtīga bija paredzamā iepazīšanās ar Raimonda Staprāna lugu.

Tā rakstīta diviem aktieriem,

Kaspars Znotiņš un Taira Zoldnere Anšlava un Veronikas lomās Sanfrancisko Jaunā teātra izrādē // SJT publicitātes foto

kas atveido dzīvesbiedrus un ļauj ieskatīties Anšlava un Veronikas savstarpējās attiecībās. Ak, ne jau dzīvē, ne reālītātē, "kā patiesībā bija". Lugas autors abu attiecības izvērš kā nemitīgu pretstatu cīņu un konstruējis darbu, kas vēsta par divu radošu garu pretstāvēšanu vai nespēju mierīgai, harmoniskai līdzspastāvēšanai. Nav ne mazāko šaubu, ka Staprāns abus labi pazinis, iespējams, tuvāk nekā dažs labs kaimiņš vai vietējās latviešu sabiedrības pārstāvis. Taču mākslinieciskais nolūks licis Veronikai un Anšlavam lugas dialogos nepārtraukti cīnīties katram par savu pārliecību, par savu patiesību un savām vēlmēm. Anšlavs lugas tekstā apelē pie kalpošanas savai mākslai, pie domāšanas, kas stāv pāri ikdienišķām problēmām. Brižam neiecietīgi un visai nesmarkjūtīgi pārmetot sievietei to, ko pats ne vienmēr spēj īstenot. Veronika, noņemdamās ar saimnieciskām rūpēm un gleznošanu, vēlāk uzsākot rakstīt ne tikai papildinājumus un labojumus vīra darbiem, bet arī savus daiļdarbus, augstprātīgas kritikas vietā labprāt sajustu arī kādu siltu uzmanības un tuvības apliecinājumu... Pavirši lasot, varētu šķīst – divu egoistu spēkošanās, nežēlīgas vārdu kaujas un nelaimīga kopdzīve. Taču teksta nopietnāka analīze paveŗ iespēju abus raksturus atklāt dziļākus un pretrunīgākus.

Iestudējumā, ko veidojušas režisores Māra Luisa un Karīna Vasiļevska-Das, galveno varoņu attiecībās no ainas ainā atklāts krietni daudz no tā, kas stāv aiz vārdiem. Kaspara Znotiņa pieredze un pietāte pret tēlojamo personu tiek likta lietā, lai atklātu Anšlava pretrunību. (Es uzsveru –

Taira Zoldnere – Veronika un viņas divi Kaķi // SJT publicitātes foto

lugas varoņa, ne dokumentālā Anšlava!) Augstprātība un uzsverti tēlotais racionalisms slēpj trauslu, ievainojamu un vientuļu dvēseli. Izaicinošie spriedumi par dzīvi un sabiedrību visapkārt drīzāk ir pierasta maska, kas cieši pieaugusi sejai un kļuvusi par patieso dabu. Taču vārdu

kaujās rakstnieks ir ne vien asprātīgs, bet arī izteikti dziļdomīgs. Un šis intelektuālais cīņās, kad dzīvesbiedru starpā tiek krustoti vārdu zibeņi, rada skatītājos patiesu prieku.

Veronikas atveidotāja Taira Zoldnere ir līdzvērtīga pretspēlētāja savam profesionālajam

partnerim – viņas varone ir pašapzinīga sievietē, kas pieņēmusi Anšlava izvirzītos dzīves spēles noteikumus. Kas viņu uz to mudina? Pieķeršanās un jūtas pret šo vēso prātuļotāju, kas grib visu dzīvi nodzīvot savos sludinātajos gara augstumos, apslēpjot pārdzīvojumus, ilgas pēc zaudētās dzimtenes un naidu pret tiem, kas to atņēmuši. Šī Veronika ir stipra un pašprietiekama, iespējams, tāpēc arī apkārtējiem šķiet līdz galam nesaprotama.

Stāsts par divām radošām būtnēm, kas vēsturisko kolīziju dēļ lielāko mūža daļu nodzīvo tālu prom no Tēvzemes, cenšoties saglabāt savu iekšējo un ārējo neatkarību no sabiedrības prasībām, tomēr ik brīdi domājot par dienišķo iztiku, dod iespēju šo pretrunu un zemtekstu pilno drāmu iestudēt kā psiholoģisku dialogu – skarbu un askētisku. Sanfrancisko Jaunais teātris izvēlējies citu ceļu.

Jau programmā uzsvērts, ka izrāde tapusi "pēc Raimonda Staprāna lugas motīviem". Laikam taču tāpēc, lai Dziesmu svētku izrādē iesaistītu plašāku tēlotāju ansambli, galveno varoņu dialoga ainas papildinātas ar režisoru sacerētām starpspēlēm, kas norit kaitinoši monotona akordeona motīva pavadījumā. Šīs ainas visai uzbāzīgi ilustrē tikai tekstā pieminēto. Piemēram, Veronika sūdzas par apnīcīgo darbu, šķirojot pupas konservu fabrikā, seko intermēdija, kur visas ansambļa dalībnieces visādā veidā demonstrē konservēto pupu kārbas. Ja Veronika pelnās ar vietējo sieviešu portretu zīmējumiem, sakatuvī piepilda būtnes, katrai uz krūtīm portrets kā svētbilde. Anšlavs slims sēd ratiņkrēslā, starpspēlē visas dalībnieces iedzer pa zaļu mēriņam, izrādot dažādas ķermeņa vainas. Kaut arī intervijās Latvijas presē teātra pārstāves apgalvo, ka viņu dāmu ansambļa spēkos ir arī atveidot vīriešu lomas, šīs izrādes trīs epizodēs šie mēģinājumi raisīja vieglas neērtības izjūtu. Katrā ziņā ilustratīvie papildinājumi tik ļoti kontrastē ar galveno varoņu tēlojuma sasniegto attiecību patiesību, ka atgādina fragmentus no pavisam citas izrādes. Tā ir cita stilistika, tuva kādai primitīvai tautas joku lugas izrādei.

No ieviestajiem papildinājumiem jēgas un spēles stila ziņā izdevies atradums bija Kaķi, ko smalkjūtīgi un trāpīgi tēloja Natālija Da Cruz un Gundega Ozola-Bite. Saltās līdzās pastāvēšanas biedrs abiem lielajiem trimdniekiem šai teātra stāstā ir Kaķis. Pats par sevi saprotams – katram varonim savs.

Kopsavilkumā jāuzteic iespēja iepazīties ar Sanfrancisko Jaunā teātra ansambli un tā radošajiem centieniem. Taču, ja skaidri jāpasaka, kas šai izrādē bija pats vērtīgākais, es atbildu: "Divi galvenie aktieŗi un divi Kaķi!"

LĀSMA GAITNIECE

Gan Latvija, gan Austrālija man sirdī būs vienmēr!

Gada visskaistākajā laikā – vasaras saulgriežos – Latviju apmeklē īpaši daudz ceļotāju no citām valstīm. Jo sevišķi tas izjūtams tagad, laikā pēc pandēmijas, kad Vecrīgas ielās un ne tikai tur atkal var dzirdēt daudz svešu valodu.

Šogad saulgriežu laiku Latvijā pavadīja arī austrālietis Simons Ošs. Viņu ar mūsu valsti saista īpaša saikne, jo Simona vecvecāki bija latvieši; Liepājā ir dzimis viņa tēvs un tante – tēvamāsa, kas vairāk zināma kā pirmā latviešu sieviete, civilās aviācijas pilotē Austrālijā. Tā kā vectēvs bija aizsargs, saprotot, ka var sanākt lielas nepatikšanas, kara beigās ģimene devās bēgļu gaitās, pat nenoujašot, ka atpakaļceļa nebūs. Taču Simons ir šeit, jo Latvijai viņa sirdī ir nozīmīga vieta. Pat tik nozīmīga, ka pirms vairākiem gadiem viņš ieguvis Latvijas pilsonību.

Patlaban tu Latvijā esi piekto reizi. Pirmā reize bija pirms turpat divdesmit gadiem. Vai šo gadu laikā esi novērojis kādas pārmaiņas?

Jā, mana pirmā cemošanās vecvecāku un tēta dzimtenē bija 2005. gadā. Ja salīdzinu toreiz ar tagad, mainījies ir ļoti daudz: Rīga kļuvusi sakoptāka, skaistāka. Redzu, ka gan Latvijā kopumā, bet jo īpaši Rīgā, laika gaitā ir ieguldītas lielas finanses, lai limeni, kāds tas ir tagad, varētu sasniegt. Tā kā pēc profesijas esmu pavārs, protams, man interesē, kādi šeit ir restorāni. To kļuvis daudz vairāk, virtuve jeb piedāvājums apmeklētājiem ir daudzveidīgs. Ir gadijies pat nobaudīt tādus ēdienus, kas mani kā nozares profesionāli, pārsteidz. Pozitīvā nozīmē – gan pēc noformējuma, gan garšas. Tāpat arī esmu priecīgs, ka pēc pandēmijas laika Rīgā viss atkal darbojas, jo manā dzimtajā Melburnā diemžēl paveras pavisam cits skats – ir daudz krodzīņu, kafējnicu, restorānu un veikaliņu, kas kovida laikā tika aizvērti un ir bankrotējuši. Ejot pa centra ielām, var novērot tumšus logus, aizslēgtas telpas. Labi, ka Rīgā tas tā nav.

Ja tu jautā, kas kopš pirmā brauciena uz Latviju ir mainījies man pašam, arī varu teikt, ka ļoti daudz. Latvijas sūtniecība Austrālijā tika atvērta 1995. gadā, un kopš tā laika man bija doma par Latvijas pilsonību. Sākotnēji tas nebija iespējams, taču sava brauciena laikā 2018. gada martā ieguvi Latvijas Republikas pilsonību – kopš tā laika man ir gan Latvijas pase, gan ID karte. Dubulpilsonības iegūšana man bija ļoti svarīga arī tūri emocionālu iemeslu dēļ. Mani vecvecāki Marija un Žanis Oši bija latvieši, Latvijā dzimis bija mans tēvs Juris Andrejs Ošs, arī viņa māsa Valda. Žanis bija aizsargs, aktīvi darbojās aizsargu aviācijas eskadriļā. Pieļauju, ka vēlmi lidot no viņa mantoja Valda.

Ir vēl kas, ko vēlos pastāstīt. Kad mani vecvecāki un tēvs

Simons Ošs kopā ar latviešu māsiņu laimīgi satikušies Rīgas centrā // Foto: Ģirts Ozoliņš

atradās bēgļu gaitās, ģimenei bija nodoms pārcelties nevis uz Austrāliju, bet Kanadu. Viss jau bija nokārtots, kad piepeši saslima kuģa kapteinis. Un tad vajadzēja izšķirties, ko darīt. Vectēvs Žanis esot teicis: “Labi, ja uz Kanadu nevar, tad braucam uz Austrāliju!” Tā viņi no Neapoles ostas Itālijā kuģoja uz Viktorijas štatu, kur arī palika visu turpmāko dzīvi.

Tu reiz stāstīji, ka, esot pirmoreiz Latvijā, pēc telefonu grāmatas meklēji savus Liepājas radniekus. Lūdzu, pastāsti sīkāk!

Es tiku pie Liepājas telefonu grāmatas, jo vecvecāki bija liepājnieki, un meklēju uzvārdu Ošs. Neko neatradu. Bija jāpaiet vēl astoņiem gadiem, kad notika brīnums – abi ar manu māsu Kristīni, kā arī viņas meitu Lulu beidzot sastapāmies ar Latvijas radniekiem. Vispirms cits citam rakstījām e-pasta vēstules un sūtījām fotogrāfijas, līdz pagāja vēl pāris gadu un pirmoreiz satikāmies klātienē. Diemžēl ne mans tēvs, ne viņa māsa Valda, nemaz nerunājot par abiem mūsu vecvecākiem, šomirklī nepiedzīvoja.

Šķiet, ka Latvijā no Ošu dzimtas pārstāvēm visvairāk ir zināma tava tēta māsa Valda Ošs-Lamonde, kas bija pirmā latviešu sieviete – civilās aviācijas pilotē Austrālijā. Lūdzu, pastāsti par viņu!

Diemžēl nekā daudz, ko stāstīt, man nav, jo es viņu nepaspēju piedzīvot. Valda 33 gadu vecumā izlēma labprātīgi aiziet no dzīves. Es vēl nebiju piedzimis, tajā laikā mana mamma bija gaidībās. Pāris mēnešu pēc Valdas aiziešanas šo pašu izmisīgo soli spēra Valdas mamma, respektīvi, mana latviešu vecmāmiņa Marija, vēl pēc divdesmit dienām piedzimu es! Tajā brīdī mūsu ģimene steigšus pārcēlās uz citu dzīvesvietu – uz Araratas pilsētiņu. Tas isti neglāba, jo pēc pāris gadiem – 1972. gadā – to

pašu atkārtoja arī mans latviešu vectētiņš Žanis. Protams, mani vecāki, īpaši jau tēvs, to ārkārtīgi pārdzīvoja. Viņam šī lieta kļuva par tabu tematu, mēs nekad par to nerunājām. Vēl vairāk, būdams bērns, es atceros, kā viņš no ģimenes albumiem plēsa ārā fotogrāfijas un tās iznīcināja. Par to, kas ir noticis, mums ar māsu Kristīni mazliet pastāstīja mamma. Par pašnāvībām mēs zinājām, taču nekad un ne pie kādiem apstākļiem šo jautājumu neaizskārām.

Fotografiju, ko tēvs toreiz saņēma, dublikātus man iedeva Latvijas radi. Arī par Valdu kā par pirmo latviešu civilās aviācijas piloti un viņas gaitām galvenokārt uzzināju, esot Latvijā, jo man to pastāstīja latviešu radi. Pirms tam zināju vien to, ka Valdai piemita ļoti labs zīmētājas talants, ko viņa bija mantojusi no saviem vecākiem. Labi prata zīmēt un ar rokām veidot dažādas lietas arī mans tētis. Piemēram, viņš kolosāli krāsoja Lieldienu olas. Šo talantu ir mantojusi māsasmeita Lulu. Es diemžēl ne.

Simons Ošs pie savu vecvecāku un tēva māsas piemiņas plāksnītes Matīsa kapsētā, Rīgā

Valdas un abu tavu vecvecāku stāsts izklausās pēc absolūtas ļaunuma uzvaras. Ja cilvēkiem ir tāds izmisums, ka jāatņem sev dzīvība, sāk rasties šaubas par Dieva esamību.

Bet dzīve turpinās. Esmu atradis Latvijas radniekus. Matīsa kapos, Rīgā, ir uzstādīta plāksne viņu piemiņai. Dzīve turpinās un piedāvā arvien jaunus izaicinājumus.

Piemēram?

Hilsvilā (*Healesville*), aptuveni 60 kilometrus no Melburnas, Jarra Velejas (*Yarra Valley*) reģionā, kas vairāk zināms ar saviem vīniem, es būvēju māju. Tā kā mana pirmā asociācija ar Latviju ir bērzi, dārzā, pretī mājas logiem, plānoju iestādīt 14 bērzus. No nostāstiem zinu, ka maniem vecvecākiem dārzā pie mājas Koburgā auga lupīnas un dažādu krāsu gladiolas, no kurām viena ir karmīnsarkana kā Latvijas karogs. Domāju, būs jāiestāda arī šo abu šķirņu puķes.

Tev ir gan Austrālijas, gan Latvijas pilsonība. Kā tu sevi identificē – kā austrālieti vai kā latvieti?

Līdzīgi, kā mans tētis, – esmu gan viens, gan otrs. Esmu dzimis Austrālijā, no 15 gadu vecuma sācis strādāt, tātad esmu austrālietis. Taču nekur nav zudis arī latviešu gēns, lai arī es latviski nerunāju. Manā sirdī nozīmīga vieta ir un būs abām valstīm – gan Austrālijai, gan Latvijai. Un tā tas paliks.

Arī mans tētis bija gan pārliecināts latvietis, gan tikpat pārliecināts austrālietis. Kopš 1949. gada 28. jūlija, kad ģimene ar bēgļu kuģi *Skaugum* ieradās Viktorijas pavalstī, mans tētis ne reizi dzīvē Austrāliju nav pametis. Ne reizes neizbrauca uz Eiropu, ASV vai Kanadu. Kad Latvija atguva valstisko neatkarību, viņš bija ārkārtīgi priecīgs, taču neizskatīja iespēju atgriezties dzimtenē. Dzīve beidzot bija sakārtota, pēc visām nebūšanām tā bija nostabilizējusies, turklāt Austrālija tētim ļoti patika. Atšķirībā no manis viņam visi ceļojumi notika vienas valsts robežās.

Tētis latviski runāja?

Mans tētis ieradās Viktorijas pavalstī, kad viņam bija septiņi gadi. Tobrīd viņš, protams, ļoti labi runāja latviski un arī vāciski. Mācījās angļu valodu. Vēlāk latviešu valodu viņš, protams, saprata, taču pats tajā vairs nerunāja. Atceros, ka mums mājās bija latviešu grāmatas un latviešu mūzikas ieraksti.

Kad tu jautā par valodām, man nāk prātā viena lieta, ko man stāstīja mamma. Abi vecvecāki savā starpā, protams, sarunājās latviski, taču, tikko istabā ienāca mana mamma, vectēvs momentā pārgāja uz angļu valodu. Mamma pēcāk tētim teikusi, ka viņas vīrieša ideāls ir viņa tēvs – vienmēr labā garastāvoklī, vienmēr galants un iznesīgs, vienmēr kārtīgs un tīrās drēbēs, kaut arī viņš strādāja smagu fizisku darbu.

Atgriežoties pie tēta, ir tā, ka viņam piemita dažas, manuprāt, tieši latviešu raksturojošas iezīmes. Piemēram, uz galda vāzē vienmēr bija jābūt svaigiem ziediem un blakus svecei. Ziedi un to dāvināšana, šķiet, ir raksturīga tieši latviešiem. Citās valstīs es to neesmu novērojis. Tāpat ir ar svecēm. Rīgā, ieejot restorānā, gandrīz vienmēr uz galda atradīsies gan vāzīte ar ziediem, gan svece.

Lūdzu, pastāsti par sevi!

Mana profesija saistīta ar ēst gatavošanu – esmu pavārs, strādāju uz jachtas. Tas ir darbs, kas man ārkārtīgi patīk. Iepriekš strādāju dažādos Melburnas restorānos. Ar vecāku atļauju sāku strādāt kopš 15 gadu vecuma. 17 gadu vecumā uzsāku patstāvīgu dzīvi prom no vecāku mājām.

Un pedējais jautājums. Ko esi piedzīvojis šī Latvijas brauciena laikā?

Beidzot pirmoreiz mūžā peldejos Baltijas jūrā! (*Smejas.*) Ūdens bija pat siltāks nekā patlaban Grieķijā! Aizbraucu uz Jūrmalu – man tur ļoti patika. Tā noteikti ir vieta, kur labprāt aizbrauktu vēlreiz.

ZANE
RAMIŅA, Dr. arch.

Izdevniecības “Grāmatu Draugs” pirmsākumi namā Rīgā, Pēterbaznīcas ielā 37

Helmar Rudzītis izveidoja leģendāru grāmatu izdevniecību, kuŗa strauji kļuva atpazīstama Latvijas iedzīvotāju vidū, tās izugsme bija ievēribas cienīga, un tā izpelnījās pieredzējušo izdevēju uzmanību un apbrīnu. Helmar Rudziša grāmatu izdošanas un izplatīšanas paņēmieni bija drosmīgi, atšķīrās no citu izdevēju tradicionāli ierastajām grāmatu izdošanas un pārdošanas tradīcijām, tie radīja interesi sabiedrībā.

Izdevniecības dibināšanas laikā Helmar Rudzītis bija 23 gadus jauns vīrietis, un viņa jaunība apkārtējos radīja nelielu neuzticēšanos, kaut arī apbrīnu par viņa grāmatu izdevēja un izplatītāja idejām un uzdrīkstēšanos. Varētu iedomāties, ka “Iekšlietu Ministrijas Vēstnesi” sludinājumu, kas aizņem 1/6 daļu no lapas varētu ievietot kāds turīgs, pieredzējis uzņēmums ar plašu veikalu, lieliem uzkrājumiem un vērienu. Tomēr šo sludinājumu, kas izraisīja sašutumu pieredzējušo grāmatizdevēju saimē un izbrīnīja ikvienu, – “Grāmatas par velti!” 1926. gada 24. septembrī presē publicēja Helmara Rudziša izdevniecība “Grāmatu Draugs”, kas atradās nama Pēterbaznīcas ielā 37 jumta istabiņā.

Senākās ziņas par ēku, kuŗā aizsākās Helmar Rudziša izdevniecības “Grāmatu Draugs” gaitas Pēterbaznīcas laukumā 37, – Latvijas Valsts vēstures archīvē ir ēkas pārbūves būvprojekts, kas tika apstiprināts 1876. gada 13.

aprīlī. Tajā laikā ēka piederēja kādam vācu kungam Fromholdam Baueram, un tā bija būvēta kā ģimenes dzīvojamā māja.²

20. gs. sākumā ēka tika pārbūvēta un tās pirmais stāvs tika pielāgots tirdzniecības funkcijai – galvenajā fasādē pret Pēterbaznīcas laukumu tika izveidota veikalu ārdurvju ailes un skatlogi. Ēkas plānojums tika pārbūvēts, lai izveidotu nelielas tirdzniecības telpas.

Piemēram, 1909. gada 2. augustā Rīgas būvniecības uzraudzības komisijā tika apstiprināts namīpašnieka Heidelbergera (citos avotos Feitelberga) ierosināts un arhitekta E. Videmaņa (*E. Wiedemann*) un arhitekta P. Mandelštama (*vācu v.: P. Mandelstamm*) izstrādāts ēkas galvenās fasādes pārbūves būvprojekts.³

20. gs. 20. gados ēkā atradās gan Buša kunga gaļas veikals, gan Puržēļa mehāniskā darbnīca, Friča Teršmaņa desu darbnīca un citi nelieli uzņēmumi, darbnīcas un veikali.

1926. gadā, kad ēkā telpas sāka irēt Helmar Rudzītis, tā piederēja Latvijas Apdrošināšanas un Transporta akciju sabiedrībai “Rīgas Lloids”.⁴ Ēka bija pārbūvēta kantoru vajadzībām, jo jau 1924. gada 22. maijā Rīgas Pilsētas būvvaldē tika apstiprināts būvprojekts “Četru stāvu mūra nama iekšējo telpu pārbūve kantoru vajadzībām”.⁵ Vēl pirms tam 1920. gada 12. oktobrī namā bija pabeigti kanalizācijas izbūves darbi.

Izdevniecības “Grāmatu Draugs” veikals namā Pēterbaznīcas ielā 37 laikā no 1926. līdz 1928. gadam⁸

Grāmatas par velti!

Oktobra sākumā sāks iznākt mūsu vērtīgo grāmatu virkne, kuŗā ietilpst redzamākie pasaules literatūras darbi, kā no pagājušā gada simtapa, tā arī no vispārējā laika.

Visi šie darbi parādīsies latvju valodā pirmo reizi. Mūsu izdevniecības vēstnesis ir daži šīs grāmatas pieejamas plašākā aprindām, kuŗdā mēs esam nolēmuši Helāku skatu eksemplāru izdoti pilnīgi bez maksas.

Katrs šī laikraksta lasītājs, kuŗš iesūta septiņu dienu laikā mūsu galvenam kantorim zemāk iespiesto kuponu, saņem gada laikā 24 sējumus bez maksas.

Šie 24 sējumi aptver vairāk ka 0000 lp., tulkojumi izdarīti no labākajiem rakstniekiem, grāmatas iespiestas uz laba papīra.

Mūsu vienīgais līgums pie visiem, kas mūsu grāmatas par velti saņems: — ieteikt mūsu grāmatas visiem paziņām, sekot vērtīgu grāmatu izplatīšanai.

Katrs mēnesī iznāks 2 sējumi, kuŗi tiks piešūti visiem kuponu iesūtītājiem mēģā.

Vienīgi par piesūtīšanu, grāmatas iesaiņošanu un reklamas izdevumiem grāmatas saņēmējam jāmaksā viens lats pie katrs sējuma saņemšanas.

Brīvdienās katrs sējums maksās La 6.—

Mūsu grāmatu virknē uzņemti sekoši darbi: Gerharda Hauptmaņa „Atlantis”, Gabriela d'Annuncio „Nāves triumfs” un „Uguns”, C. Dikensa „Pikvikiēši”, Dostojevskā „Noziedzums un sods”, Kloda Ferara „Stepkava”, Bjernstera-Bjernsona „Meris”, B. Kellera „Idiots” un „Jester un Li”, Biasko Ibanesa „Kārdinātāja”, V. Igo „Cilvēks, kuŗš smejas”, Balzaka „Sagrebāda”, Herm. Banga „Michaels”, Aug Strindberga „Sarkanā iztāva”, M. Dekobra „Grizēdas miljoni” (abas daļas), F. Hollandera „Dejotājs”; bez tam vēl levdrojamākie darbi no Emīļa Zolā, Anatola Fransā, Alekseja Tolstoja, Žorž Zand, Gilja de Mopasana, Oskara Uallida, Valtera Skotta, Knuta Hamsuna un citiem. Katrā sējumā noslēdzas atsevišķs romāns. Ja Jūs tos vēlaties saņemt, iesūtīt mums zemāk atrodotos kuponus.

So kuponu izgriez, izpildīt un iesūtīt izdevniecības galvenam kantorim, Rīgā, Pēterbaznīcas lauk. 37.

Tikai 7 dienu laikā iesūtīti kuponi levdroti.

Kupons derīgs pieprasījumiem visā Latvijā, kā arī ārzemēs.

Izdevniecība
„Grāmatu Draugs”
Rīgā, Pēterbaznīcas laukumā Nr. 37.

Izdevniecība „Grāmatu Draugs”
Rīgā, Pēterbaznīcas laukumā 37.

Ar šo lūdzni piešķirt man bez maksas Jūsu vērtīgo grāmatu virkni. Par piesūtīšanu un citiem izdev. maksāju La 1.— par sējumu.

Vārds: _____ Adrese: _____

Uzvārds: _____

Savās atmiņās grāmatā “Manas dzīves dēkas” Helmar Rudzītis raksta: “Sludinājums bija ievietots. Kaķis no maisa bija laukā. Atlika gaidīt rezultātus. Izdevniecības kantorim noīrēju divas istabas kāda nama augšstāvā, Pēterbaznīcas laukumā, tieši pretī Ludolfa Liberta tik izteiksmīgi gleznotajiem šīs baznīcas portāliem.”

Atminoties laiku, kad tulkojais Valdemārs Kārklīšs ir tulkojis grāmatas Helmara Rudziša izdevniecībai, viņš saka, ka “tos laikus vislabāk atminēties tie darbinieki, kas vēl atceras Grāmatu Drauga sākuma gadus Pēterbaznīcas laukumā jumtistabiņās”. Valdemāra Kārklīša atmiņas sniedz vērtīgas ziņas, ka pirmās telpas apgādam bija šī nama jumta istabiņas.

Helmara Rudziša atmiņu grāmatā “Manas dzīves dēkas” ir publicēta fotogrāfija, kuŗā ir redzama nama Pēterbaznīcas laukumā 37

(Turpinājums 9. lpp.)

Pēterbaznīcas laukums – labajā pusē ir redzamas Pēterbaznīcas ieejas portāla kolonnas, bet kreisajā pusē ir redzams nams, kuŗā līdz 1928. gadam atradās pirmais izdevniecības “Grāmatu Draugs” veikals. Fotografa A. Ramlava 1938. gadā uzņemts foto⁶

Izdevniecības “Grāmatu Draugs” sludinājums¹

Pēterbaznīcas laukums mūsdienās. Foto: Zane Ramiņa, 2023. gada 23. maijā⁷

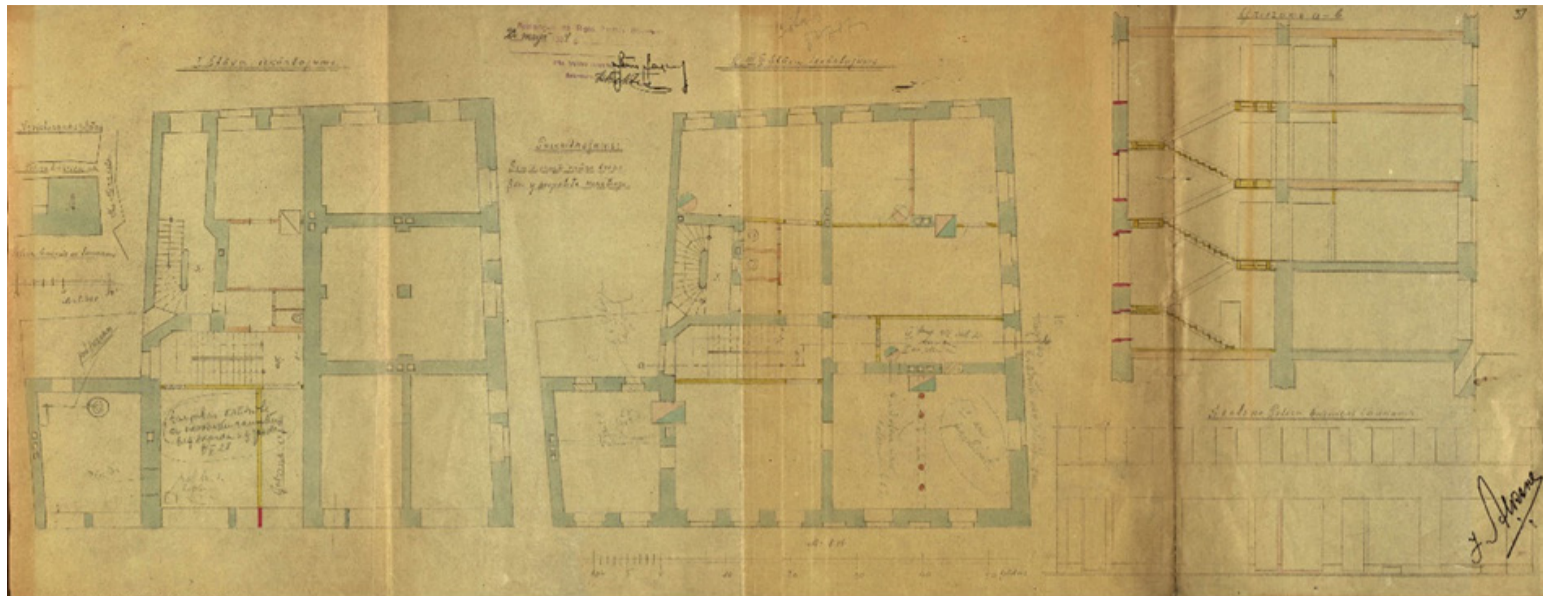
(Turpināts no 8. lpp.)

galvenās fasādes fragments ar veikala "Grāmatu Draugs" izkārtņi. Veikalam ir plašs skatlogs un stiklotas ārdurvis. Skatlogā piecās rindās ir izkārtotas 55 grāmatas. Virs skatloga uz fasādes lieliem burtiem ir uzkrāsots uzraksts "IZDEVNIECĪBA "GRĀMATU DRAUGS" Ir iespējams, ka fotografijā redzami cilvēki ir Helmars Rudzītis ar kolēģēm. No Helmara Rudziša atmiņām ir zināms, ka sākotnēji viņš bija noalgojis divas darbinieces.

Sarakste starp Rīgas Pilsētas būvvaldi un Rīgas prefektūru atklāj, ka "Grāmatu Drauga" veikals atradās telpā pa kreisi no galvenās ieejas ēkā Pēterbaznīcas ielā 37. 1927. gada 16. jūlijā Rīgas Pilsētas būvvalde Rīgas prefektūrai ziņoja par iebildēm pret veikala pa kreisi no galvenās ieejas un ēkas III un IV stāva telpās neatbilstoši ugunsdrošības prasībām izbūvētām taupības krāsnīnām, kas tika atklātas, apsekojot ēku Pēterbaznīcas ielā 37. Būvvalde izvirzīja prasības nelikumīgi un neatbilstoši ugunsdrošības prasībām izbūvētās krāsnīņas nojaukt viena mēneša laikā.⁹

1927. gada 31. augustā apsekojot ēku, būvinspektors konstatēja, ka veikala telpā taupības krāsnīņa ir nojaukta, bet III un IV stāva telpās veikti taupības krāsnīņas uzlabojumi, atbilstoši ugunsdrošības noteikumu prasībām.¹⁰

1928. gada 28. aprīlī Rīgas Pilsētas Valdes Būvju nodaļas vadītājs saņēma vēstuli no E. Lapsas kunga, kurš sūdzējās, ka "izdevniecības "Grāmatu Drauga" pārdotuvē (līdzienā zemē) un birojā (trešā stāva dzīv. 10), runājot pretī vietējiem būvniecības noteikumiem, siltam laikam iestājoties, Helmars Rudzītis krāsnis lika demontēt, bet, rudenim nākot atkal no jauna, uzstādīt. Liecību šinī lietā spēj dot izdevniecības "Grāmatu Draugs"

1924. gada 22. maijā Rīgas Pilsētas būvvaldē apstiprinātais būvprojekts ar 1928. gada 4. maijā veiktām būvinspektora piezīmēm¹³

kalpotāji Malvīne Bērziņš, Lūcija Baumans, Vilma Āboliņš, Alvīne Vitolbergs un Alfreds Kanepis.¹¹ Būvju valdes vadītājs norīkoja būvinspektoru F. Guttmani veikt pārbaudi un patiešām ēkas apsekojuma laikā būvinspektors ēkā Pēterbaznīcas laukumā 37 konstatēja, ka "grāmatu veikalā "Grāmatu Draugs" tiešām atkalti uzstādīta taupības krāsnīte ar vienkārša skārda dūmvadiem un bez skārda virs grīdas".¹²

1928. gada 4. maijā veiktās būvinspektora piezīmes par ugunsdrošības noteikumu pārkāpumiem, kas būvinspektora paskaidrojuma rakstā ir detālizēti aprakstīti kā pārkāpumi "Grāmatu Draugs" veikalā un kantora telpās, ir atspoguļotas uz 1924. gada 22. maijā Rīgas Pilsētas būvvaldē apstiprināt būvprojekta rasējuma: "taupības krāsnīte ar vienkāršas cauruli bez skārda uz grīdas. 4.V 28".

Cik gan daudz vērtīgas informācijas ir atklājusi Lapsas kunga sūdzība! Tā sniedza vērtīgas ziņas gan par veikala un biroja novie-

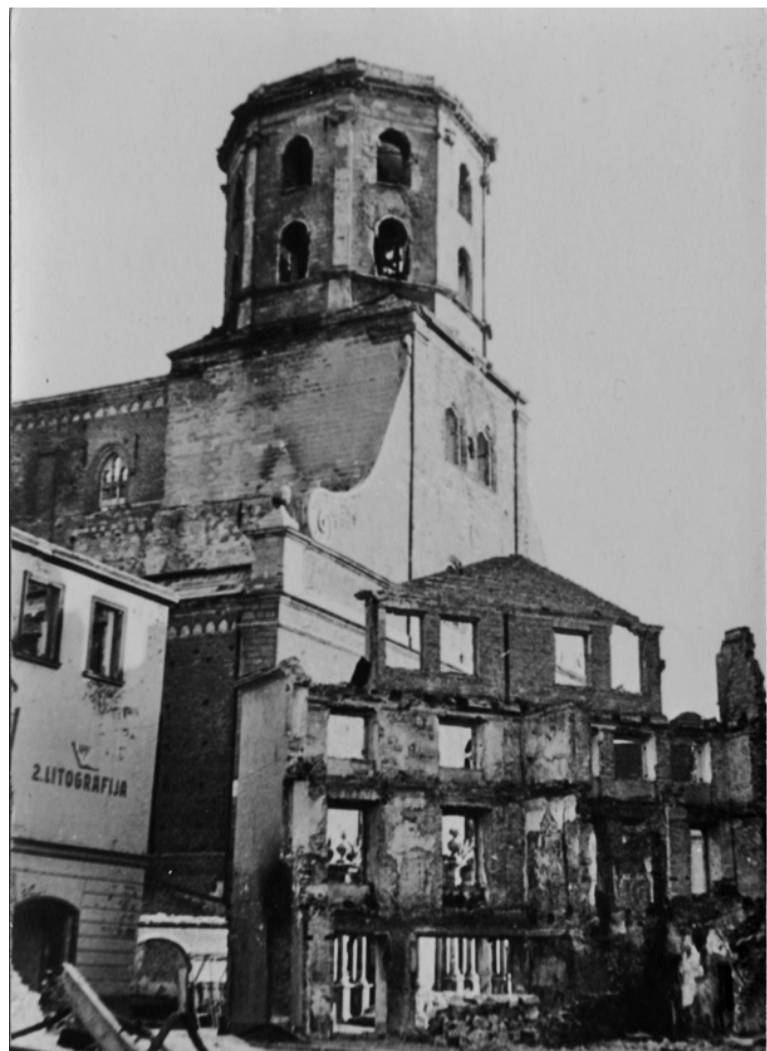
Lūcija Baumanē

IV stāvā – jumta istabā ar logu pret Pēterbaznīcas galveno fasādi.

Vairāk ziņas par izdevniecības "Grāmatu Draugs" telpām ēkas augšstāvā un veikalu nav saglabājušās un var secināt, ka jau 1928. gada nogalē uzņēmējdarbības paplašināšanas nolūkos Helmars Rudzītis meklēja plašākas telpas ar tipografijas ierīkošanas iespējām. Vēstures liecībās nav saglabājusies informācija par precīzu datumu, kad izdevniecība "Grāmatu Draugs" beidza irēt telpas namā Pēterbaznīcas ielā 37.

Otrā pasaules kara laikā nams tika sagrauts un izdega. Skatā uz Pēterbaznīcas drupām no Monētu ielas pavērs traģiska aina – nams Pēterbaznīcas ielā 37 bija smagi cietis kaņadarbības laikā. 1941. gadā bija saglabājusies tikai ēkas galvenās fasādes siena.

Rīgas Pilsētas Tehniskās pārvaldes Augstbūvju direkcijā tika nolemts kara postījumu laikā izdegušo ēku Pēterbaznīcas laukumā 37 nojaukt. Šobrīd ēkas vietā nav citu būvju.

Skats uz Svētā Pēterā baznīcu 1941. gadā. Priekšplānā ir redzamas ēkas Pēterbaznīcas ielā 37 drupas. Fotografis – Alfrēds Prinduls¹⁵

Lūcija Baumanē toreiz...

tojumu ēkā, gan par izdevniecības darbiniekiem. Piemēram, viena no darbiniecēm – Lūcija Baumanē (1905-1988) strādāja par grāmatu kolportieri (cilvēks, kas piegādā grāmatas pircējiem uz mājām – Z. R.). Paralleli darbam izdevniecībā "Grāmatu Draugs" Lūcija Baumanē apmeklēja teātra studijas, sākotnēji kļuva par Strādnieku teātra, Rīgas mazā teātra un Pārdaugavas teātra aktrisi. Padomju gados bija Latvijas PSR Valsts Jaunatnes teātra aktrise, bet vēlāk kļuva par pazīstamu aktrisi, teātra režisori un pedagoģi Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā un filmējās vairākās Rīgas Kinostudijas filmās, piemēram, "Purva bridežs", "Mērnieku laiki", "Nāves ēnā" un citās.

1928. gada 19. oktobrī Rīgas Pilsētas būvvaldē tika iesniegts iesniegums ar lūgumu "atļaut uzstādīt taupības krāsnī veikalā un IV stāva telpā."¹⁴ Iesniegumam ir pievienoti telpu rasējumi, kušos ir iekļauts veikala plānojums un telpas plānojums IV stāvā. Iesnie-

gumā Rīgas Pilsētas būvvaldei lūdz atļauju uzstādīt taupības krāsnīņu. Veikala telpa pirmajā stāvā bija 4,5 m plata un 5,5 m gara ar kopējo platību 24,75 m², bet izdevniecības biroja telpa bija 2,0 m plata un 6,0 m gara ar kopējo platību 12,00 m² un atradās ēkas

¹ Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LNA LVVA) 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 1. lapa.

² Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LNA LVVA) 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 1. lapa.

³ LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 24. lapa.

⁴ LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 38. lapa.

⁵ LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 36. lapa.

⁶ Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvs (LNA KFFDA) 1. fonds, 4. apraksts, 64893. lieta.

⁷ LNA KFFDA 1. fonds, 4. apraksts, 64893. lieta.

⁸ Rudzītis, H. Manas dzīves dēkas, Bruklina: Grāmatu Draugs, 1984. 164. lpp.

⁹ LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 44. lapa.

¹⁰ LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 44. lapa.

¹¹ LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 50. lapa.

¹² LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 48. lapa.

¹³ LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 37. lapa.

¹⁴ LNA LVVA 2761. fonds, 3. apraksts, 55. lieta, 55. lapa.

¹⁵ Latvijas Nacionālā bibliotēkas (LNB) Letonikas un Baltijas centra Baltijas Centrālās bibliotēkas krājums. R0615-48

MĀRIS
BRANCIS

Kopš 10. – 11. jūnija, kad Pasta salā Jelgavā atklāja 17. starptautiskais smilšu skulptūru festivāls, pagājušas jau vairākas nedēļas, tomēr, kā allaž, par to atkal un atkal jādūmā.

Kā zināms, pēc divu gadu pārtraukuma, ko mums uzspieda pandēmija, festivāls atkal varēja atjaunoties tā pirmatnējā variantā, kad par šo notikumu izziņoja internetā un kam parasti pieteicās mākslinieki teju no visas pasaules. Šogad rīkotāji izraudzījās 17 tēlniekus no deviņām valstīm Indonēzijas, ASV, Mongolijas, Spānijas, Nīderlandes, Ukrainas, Igaunijas, Lietu-

vas un Latvijas. Jaunā festivāla tēma "Pasaules hīti". Tā, jādūmā, vistuvākā un vissaprotamākā ir jaunākajām paaudzēm, kas nepārtraukti, iesprauduši ausīs "pulķišus", klausās mūzikas ierakstus gandrīz vai cauru diennakti, lai kur ietu un lai ko darītu. Saprotams, viņi klausās ne tikai vietējos šlagerus, bet teju vai visas pasaules grāvējus. Viņiem šajā smilšu skulptūru izstādē ir jo sevišķi interesanti ieraudzīt un novērtēt, vai viņu priekšstati par dziesmu ir tādi paši vai vismaz līdzīgi nekā māksliniekiem. Te jāpiezīmē, ka festivāla rīkotāji parūpējušies,

lai attēloto melodiju ikviens var noklausīties (ja nu piepeši neatceras vai grib pārliecināties par savu atmiņu), ja izmanto attiecīgo aplikāciju, kas atrodama uz darba plakāta ar autora vārdu, valsti, nosaukumu un darba skaidrojumu.

Kā pēdējos gados ierasts, centrālo darbu jeb demo skulptūru veidojuši latviešu tēlnieki Kārlis un Maija Īles. Viņi izvēlējušies pazīstamās angļu rokgrupas "The Beatles" populāro dziesmu "Yellow Submarine" (Dzeltenā zemūdene). Skulptori smilšu viļņos attēlojuši milzu vali, kas simbolizē apdziedāto zemūdeni. Lielākais jūras dzīvnieks peld okeana viļņos, kas mums atklājas kā skaisti ornamentī. Patiesībā dzīvē vali peld dziļi ūdenī, laiku pa laikam uzpeldot un parādot pasaulei vien muguru, galvu vai asti. Taču mākslā viss ir citādāk, lai mēs noticētu attēlojumam. Šoreiz pašu vali mākslinieki ir detalizēti attēlojuši kā milzu pasauli, kas pacēlies virs viļņiem, lai parādītu sevi pasaulei. Spuru vietā tēlnieki izgriebuši Jelgavas siluetu ar Rastrelli pili, Trīsvienības baznīcas torni, ar Mītavas tiltu un citām pilsētai raksturīgām celtnēm. Vali pavada citas zivis, kas draiskojojas viļņos. Viss grandiozais darbs izraisa priecīgu un labvēlīgu iespaidu.

Kā parasti, mākslinieku veikumu vērtēja žūrija, labākajiem darbiem piešķirdama naudas prēmiju. Šogad I vietu ieguva latviešu tēlniece, kuŗa savu profes-

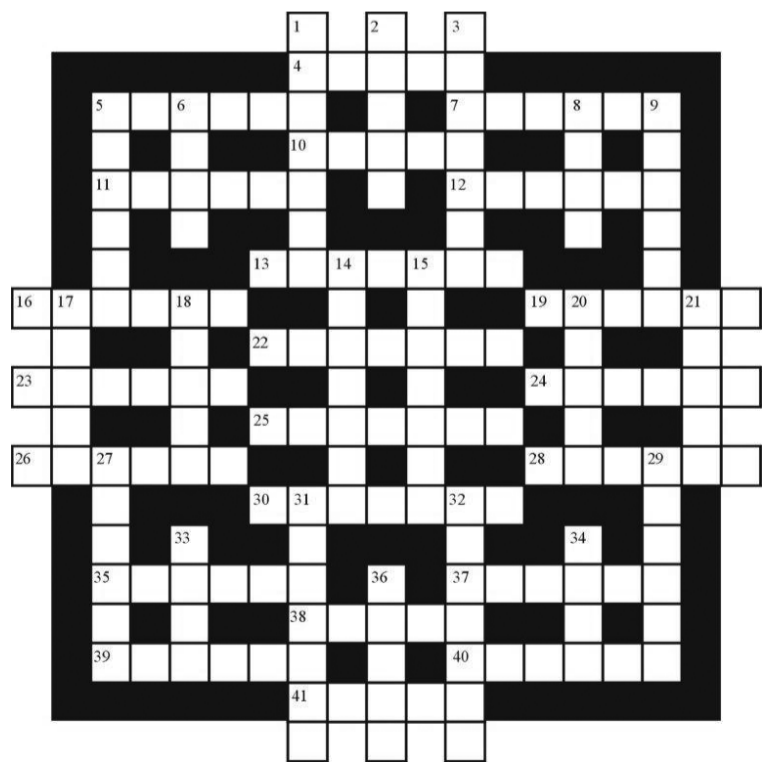
Agnese Rudzīte-Kirillova (Latvija) Aijā žūžu lāča bērni 1.vieta

Sanita Rāviņa (Latvija) USA for Africa. We Are the World

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

Horizontāli: 4. Asinsvadi. 5. Lapu dārzeni. 7. Mehānisms smagu priekšmetu celšanai. 10. Vienkāršie lipīdi. 11. Sporta rīks. 12. Dižas. 13. Plaša mēroga airēšanas, burāšanas sacensības. 16. Sporta sacensību sākuma moments. 19. Sporta spēle. 22. Variants. 23. Nelaiņš. 24. Krāsns ar platu, atvērtu kurtuvi. 25. Sporta spēle. 26. Audums ar glu-

du, spīdīgu virspusi. 28. Kaislīga jūsmā. 30. Graudzāļu dzimtas lakstaugs. 35. Garšviela. 37. Caurulīte neliela šķidrums daudzuma ievilkšanai un pilināšanai. 38. No stieplēm vīta tauva. 39. Nelieli kokos dzīvojoši grauzēji. 40. Kalsnas. 41. Aizbāzņi.

Vertikāli: 1. Lielupes pieteka. 2. Vīrieša vārds (jūnijā). 3. Akmenlauzišu dzimtas lakstaugs.

5. Mutvārdu sazināšanās. 6. Riņķa līnijas daļa. 8. Priežu mežs. 9. Taisnspārņu kārtas augēdāji kukaiņi. 14. Briesmīga būtne sengrieķu mitoloģijā. 15. Ēdama sēne ar auglķermeni, kas attīstās augsnē. 17. Kārot. 18. Pūšamie mūzikas instrumenti. 20. Jupitera pavadoņi. 21. Sporaugi. 27. Šauras dēļu pārejas. 29. Astoņu izpildītāju ansamblis. 31. Salīdzinošs vērtējums. 32. Neliela caurulīte ar vītņi galos ūdensvada cauruļu savienošanai. 33. Pūču dzimtas putns. 34. Dzeltenzeme. 36. Sagriežti, izžāvēti kokosriekstu kodoli.

Krustvārdu mīklas Nr. 24 atrisinājums

Horizontāli: 6. Aorta. 7. Boraks. 8. Lipoma. 10. Tūska. 11. Gliemeži. 12. Mikstūra. 13. Paltusi. 16. Skalbe. 19. Kreses. 22. Pontoni. 23. Batika. 24. Smēres. 25. Tremolo. 26. Karūsa. 28. Patoss. 30. Breksis. 35. Piesauļe. 37. Tiesneši. 38. Krika. 39. Sirups. 40. Birete. 41. Taiga.

Vertikāli: 1. Kārums. 2. Pastila. 3. Kross. 4. Palamas. 5. Stokss. 7. Brinza. 9. Akūtas. 14. Lancete. 15. Urologs. 17. Koala. 18. Bokss. 20. Rumba. 21. Ezers. 27. Rudens. 29. Omlete. 31. Rieksti. 32. Istabas. 33. Nauris. 34. Astore. 36. Niķis.

sionālo prasmi apliecinājusi vairākkārt smilšu un ledus skulptūru festivālos, tā ir Agnese Rudzīte-Kirillova ar mums tik pazīstamās un mīlās tautas dziesmas "Aijā žūžu, lāča bērni" atainojumu. Mūsu acu priekšā paveras aizkars, un ieraugām spilvenos aizmigušu zīdāinīti, kuŗš netraucēti ieslidzīs sapņu pasaulē. Virs nesen dzimušā bērniņa debesis mirdz zvaigznes un spīd mēness. Šis miers un klusums patlaban ir īpaši svarīgs, kad Ukrainā tiek grauti nami, dzemdību nami un pat iet bojā šie nevainīgie bērni. Pie viena jāpiezīmē, ka māksliniece nesen laidusi pasaulē bērniņu, tāpēc viņai šis sižets ir īpaši tuvs.

Il vietu ieguva mākslinieks no Mongolijas *Munkh-Erdene Tsgaagan*, kuŗš atdzīvinājis tēlos grupas "Guns N' Roses" dziesmu "November Rain" (Novembra lietus), kas stāsta par vēlēšanos piedzīvot abpusēju mīlestību. Savukārt III vietu izcīnīja lietuviešu skulptors Tautvils Povilonis par grupas "A-ha" dziesmas "Take

on me" interpretāciju vizuālos tēlos.

Tāpat daudzus piesaista latviešu mākslinieces Sanitas Rāviņas darbs, kuŗa pamatā ir pazīstamā melodija "We are the World" (Mēs esam pasaule). Tie ir trīs bērnu portretējumi, kas pārstāv trīs rases – melno, balto un dzelteno, uzsverot, ka visi cilvēkbērni ir vienādi, tie alkst laimes, vēlas mieru, sapratni un mīlestību. Tā jau ir šī festivāla un patiesībā abu – smilšu un skulptūru – festivālu pamatideja – vienlīdzība un solidaritāte, miers un mīlestība.

Vēl tikai gribas piebilst, ka šie festivāli parāda tēlniecības profesionālo līmeni, kas nepārtraukti mainās un ne vienmēr pozitīvā virzienā. Kā jaušams, koncepcijas tagad ir modē, kamēr profesionālā varēšana ne-reti pakāpjas otrajā plānā. Tēlniecība ir aplūkojama no visām debespūsēm, diemžēl arī šoreiz ne vienmēr tā ir. Tomēr šie festivāli ļauj ieraudzīt atsevišķu valstu skulptūras veidošanos un attīstību.

LASĪTĀJU BALSIS

Es arī atceros

Tolaik biju vēl "ne cepta, ne vārīta" koriste Straumēnu korī, tomēr man bija uzdots gatavot koža karogu 1993. gada Dziesmu svētkiem. Korī dziedājām arī mēs ar Gunaru (rakstnieku G. Janovski – Red.).

Toreiz mūsu koris bija liels, neskatoties uz to, ka vīri it sevišķi bija jau gados. Bijām noīrējuši

lidmašīnu gan korim, gan līdzbraucējiem. Dziedājām Valmieras baznīcā, kapsētā pie Helmera Pavasara senčiem, vairākās vietās Rīgā.

Pēc pirmā mēģinājuma ēdām gardas pusdienas, pie mūsu autobusa zālītē sasēduši. Tās piedāvāja ārzemju korim – žāvētus vistas stilbiņus (ak, to pirmo

reizi baudīto!). Blakus zem kupla ozola sēdēja japāņu koris. Paēduši, viņi piecēlās kājās un pateicībai nodziedāja "Gaismas pili" – skaidrā latviešu valodā. Gunars raudāja – tā viņa mīlākā dziesma.

Noslēguma koncertā lija, un Gunara pašrocīgi rakstītās palielinātās notis melnā tintē visas izplūda, tāpat manas meitas

tikko pirktais villaines dzijas. Braši soļojām uz mūsu naktsmājām pie rakstnieka Zigmunda Skujiņa ģimenes. Pats saimnieks stāvēja uz balkona noraizējies, bet uzelpoja, kad dzirdēja "šļurks, šļurks" soļus tuvojamies.

Ar mājup lidojumu gan neveicās. Ieradāmies viss koris un katram šņukstošu bars radu – pavadītāju lidlaukā. Taču tas bija tumšs un tukšs – neviena, kam paprast, kādēļ. Izrādījās, ka lidmašīna bija "uzņēmusi" degvielu Maltas salā bez maksāspējas. Tā katrs, kam pavadītāji vēl gaidīja, devās atpakaļ uz savām naktsmājām, bet pārējie – uz Jūrmalas viesnīcu. Nākamās dienas vakarpusē tikāmies lidlaukā – mēs, rīdzinieki, izgulējušies, jūrmalnieki – brūni iedeguši, izpūruši, kā no cita kontinenta.

Kopš 1993. gada mūsu koža karogs ir pavadījis dziedātājus visur, kur koris uzstājas. Arī šogad Rīgā – un aiz tā noteikti soļos jaunie dziedātāji, bet viņiem blakus tie, kuŗus mēs vienmēr atceresimies. Lai visiem skaisti svētki!

SARMĪTE
JANOVSKIS-ĒRENPREISS,
Anglijā

2008. gadā

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU ĻUDINĀJUMS:
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:

Gertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna

Brīvā Latvija redakcija:

Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011

(Darba laiks P,O: 9-17, Pk.: 9-13)

Tālr. (redakcija) +371 67326761,

+371 29439423,

Tālrunis: +371 67326784.

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju

varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-internet>.

Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuŗi tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTAL-K kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,

ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.

Latviešu organizāciju un **privāto sludinājumu** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības Laiks-BL kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

Skats no trimdas

Kanadā, pie Kvebekas provinces automašīnu reģistrācijas numuriem parādās vārds *Je me souviens* – "Es atceros". Atceros savu izcelsmi, savu kultūru, savu valodu. Ir bēdīgi konstatēt, ka Latvijā šāda attieksme tiktu uzskatīta par "labējo ekstrēmismu". Vai tas nav skumji? Tas tikai norāda, cik zemu latviešu nacionālisms vai patriotisms okupācijas laikā tika nodzīts. Un sekas ir manāmas vēl šodien.

Kvebekas Franču valodas charta – Likumprojekts 101, kas provincē tika pieņemts 1977. gadā, nosaka, ka izkārtnēm un afišām ir jābūt franču valodā. Tās var būt arī citā valodā, bet franču valodas versijai ir jābūt izteikti dominējošai. Tas pats likumprojekts nosaka, ka likumdošanā, tiesu sistēmā, administrācijā, darba attiecībās, darb-

vedībā un izglītībā ir ikdienā jālieto tikai franču valoda.

Kvebekas provincē ir 8,7 miljoni iedzīvotāju. No tiem 82.2% ir ar franču valodu kā pirmo valodu. Bet 93.7% no provinces iedzīvotājiem spēj sarunāties franciski. Tomēr, ņemot vērā, ka Kanadā ir apmēram 40 miljoni iedzīvotāju, bet ASV apmēram 336 miljoni,

no kuŗiem pārsvars runā angliiski, tad var saprast franciski runājošo rūpes par savu valodu.

Vai latviešu rūpes par savu valodu ir tikpat lielas? Ejoj pa ielu Rīgā, arī citās Latvijas pilsētās, kā raksta TVNET, pārsteidz daudzie uzraksti angļu valodā. Nav sajūta, ka tu atrastos Latvijā. Mazām valstīm, atrodoties daudz

liekāku kaimiņu paēnā, kādas ir Baltijas valstis, valoda ir eksistenciāls jautājums. Jo valoda ir identitātes un kultūras pamats.

Kad Latvijā tiek pacelts jautājums par visu skolu pāriešanu uz valsts valodu kā mācībvalodu (kam bija jānotiek jau sen!), tad uzpeld jautājums par skolotāju trūkumu. Līdzīgā veidā nesenās kovida pandēmijas laikā daudzās valstīs sūdzējās par medmāsu trūkumu. Ir tikai viens veids, kā šādu problēmu risināt – ar konkurējošu algu maksāšanu! Ja mūsu valdība pārkārtotu savas prioritātes, tad nauda skolotājiem atrastos. Un šis sāpīgais jautājums par krievu valodas skolām varētu beidzot tikt atrisināts.

VITĀLIJS BŪCĒNS

MATIŠS KUKAINIS

ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Vaļņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

SPORTS SPORTS SPORTS

PORZIŅĪS PĀRSTĀVĒS
LATVIJAS IZLASI PASAULES
KAUSĀ

Kristaps Porziņģis Foto: AP/Scanpix

Latvijas basketbolists Kristaps Porziņģis sarunā ar savas jaunās komandas Bostonas "Celtics" preses dienestu apstiprinājis dalību šī gada Pasaules kausa izcīņā. "Esmu priecīgi satraukts par šo iespēju," par spēlētāju FIBA Pasaules kausa finālturnīrā sacīja latviešu basketbolists. "Spēlēt izlasē un uzvilkt valstsvienības formu vienmēr ir liels lepnums. Mēs pirmo reizi vēsturē spēlēsīm Pasaules kausā. Tas ir satraucoši." Par gaidāmo Nacionālās basketbola asociācijas (NBA) sezonu un maiņas darījumu, kurā latvietis nonāca "Celtics", Porziņģis sacīja, ka izvēle spēlēt Bostonā bijusi viegla un būs aizraujoši doties laukumā ar Džeilenu Braunu un Džeisonu Teitamu. "Esam viena vecuma un tas ir labs vecums basketbolam, jo esam nobriedušāki, sākam redzēt spēli savādāk, mainās prioritātes un domāju, ka var izveidoties perfekta kombinācija," par jaunajiem partneriem sacīja 27 gadus vecais liepājnieks. Porziņģis "Celtics" sastāvā nonāca trīs komandu darījumā, kurā bija iesaistīta viņa iepriekš pārstāvētā Vašingtonas "Wizards" un Memfisas "Grizzlies". Sākotnēji izziņotais maiņas darījums gan nojuka. "Jau taisijos iet gulēt un vienā brīdī uzzināju, ka darījums nav izdevies. Apmēram plkst.4 tomēr aizgāju gulēt, un, kad pamodos, uzzināju, ka darījums tomēr ir noslēgts," pagājušās nedēļas notikumus atcerējās Porziņģis.

LOMAŽAM UN
STRĒLNIKAM DAKTERI
NAV PATEIKUŠI 100% NĒ

Latvijas basketbolisti Rihards Lomažs un Jānis Strēlnieks // Foto: Elizabete Ronija Dreimane/TVNET

Joprojām saglabājas kaut neliela cerība, ka Rihards Lomažs un Jānis Strēlnieks varētu pārstāvēt basketbola valstsvienību Pasaules kausā, atklāja Latvijas Basketbola savienības (LBS) ģenerālsēkretārs Kaspars Cipruss. Lomažs turpina atlabt no ceļgala krustenisko saišu traumas, savukārt Strēlnieks dziedē Ahileja cipsas savainojumu. "Šobrīd par realitāti ir grūti spriest, taču mēs

visi lūdzamies, lai pēc iespējas ātrāk notiktu rehabilitācija," sacīja Cipruss. "Varbūt par Rihardu ir mazliet lielāks optimisms. Šobrīd dakteri nav pateikuši ne vienam, ne otram, ka 100% nevarēs piedalīties," teica LBS pārstāvis. "Ir kaut viens mazs procentiņš. Mēs zinām, ka brīnumi notiek. Ļoti ceru, ka arī šoreiz var notikt brīnums." 27 gadus vecais Lomažs kļuva par Latvijas izlases rezultatīvāko spēlētāju Pasaules kausa kvalifikācijas turnīrā, 10 mačos vidēji gūstot 15,6 punktus. Strēlnieks, kuram 1. septembrī paliks 34 gadi, ir ilggadējs Latvijas izlases vadošais spēlētājs. Viņa kontā ir vairāk nekā 100 spēļu un 1000 punktu. Pasaules kauss, kurā Latvijas izlase piedalīsies pirmo reizi, risināsies no 25. augusta līdz 10. septembrim. Turnīru kopīgi rīko Indonēzija, Japāna un Filipīnas. Grupu turnīrā Latvijai būs jāspēlē ar Franciju, Kanādu un Lībanu. Grupas divas labākās komandas kvalificēsies turnīra otrajam posmam jeb Top 16 fāzei.

MŪZEI TREŠĀ VIETA
DIMANTA LĪGAS POSMĀ

Latvijas šķēpmetēja Līna Mūze piektdien Lozannā Dimanta līgas posmā, sasniedzot savu sezonas labāko rezultātu, ieņēma trešo vietu. Mūze sasniedza labāko rezultātu vien ceturtajā mēģinājumā, kad raidīja šķēpu 62,58 metrus tālu. Pirmajā mēģinājumā latvietes šķēps lidoja 56,50 metrus tālu, bet otrajā un trešajā mēģinājumā – 60,59 metrus un 56,41 metru tālu. Piektajā mēģinājumā viņas raidītais šķēps sasniedza 57,49 metru atzīmi, kamēr Mūzes pēdējais mēģinājums netika ieskaitīts. Uzvaru izcīnīja Austrālijas šķēpmetēja Makenzija Litla, kurai izdevās mest šķēpu 65,70 metrus tālu un labot savu personīgo rekordu. Otrajā vietā ierindojās Japānas pārstāve Haruka Kitaguči ar 63,34 metrus tālu metienu. Arī lietuviete Liveta Justinaitē meta šķēpu tālāk par 60 metriem (60,07 metri), kamēr pārējās četras šķēpmetējas nesasniedza 60 metru atzīmi.

SAMOILOVAI UN
GRAUDIŅAI PIRMĀ VIETA
EIROPAS "QUEEN OF THE
COURT" FINĀLTURNĪRĀ

Luksemburgā noslēdzies Eiropas "Queen & King of the Court" finālturnīrs. Divkārtējās Eiropas čempiones parastajā pludmales volejbolā Tīna Graudiņa un Anastasija Samoiloņa šovakar izcīnīja pirmo vietu arī šajā turnīrā. Finālā pretī stājās vācietes Laura Ludviga/Luīza Lipmane, austrietes Ronja Klingere/Dorina Klingere, polietes Jagoda Gruščinska/Aleksandra Vaho-

viča un vācietes Sinja Tilmāne/Svenja Millere (visas finālistes ir kvalificējušās parastajam Eiropas čempionātam, kas Vinē risināsies 2. – 8. augustā). Pirmajā kārtā uzvarēja Ludviga/Lipmane ar 10 punktiem, apsteidzot polietes (7), Latvijas duetu (5), Tilmāni/Milleri (4) un tālāk netikušās austrietes (3). Otrajā kārtā noskaidrojās trīs dueti, kas sadalīs godalgas. Šajā kārtā uzvarēja Tilmāne/Millere (9), pārspējot polietes (7), Latvijas dāmas (6) un tālāk netikušās Ludviga/Lipmane (4). Trešajā kārtā zeltu izcīnīja Tīna Graudiņa/Anastasija Samoiloņa ar 11 punktiem, apsteidzot polietes Jagodu Gruščinsku/Aleksandru Vahoviču (10) un Sinju Tilmāni/Svenju Milleri (7).

Saldū risinājās "King of the Court Latvia" – vīriešu konkurencē uzvarēja Ardis Bedrītis/Artūrs Rinkevičs, bet sieviešu sacensībās iespaidīgi atspēlējās un triumfēja Tīna Graudiņa/Anastasija Samoiloņa.

BLŪMAM 11. VIETA
PASAULES KAUSA
POSMĀ KALNU
RITENBRAUKŠANAS
KROSĀ

Latvijas kalnu riteņbraucējs Mārtiņš Blūms piektdien Itālijā finišēja 11.vietā Pasaules kausa posma sacensībās saīsinātajā krosā (MTB XCC). 40 riteņbraucēju konkurencē 8,8 kilometrus garo distanci Blūms veica 19 minūtēs un 53 sekundēs, no uzvarētāja vācieša Lukas Švarcbauera atpaliekot tikai astoņas sekundes. Otro vietu izcīnīja DĀR riteņbraucējs Alans Heterlijs, kurš piekāpās divas sekundes, bet francūzis Džoša Dubā zaudēja trīs sekundes un noslēdza labāko trijnieku. Blūms par sniegumu nopelnīja 90 pasaules ranga punktus.

RĪGAS DERBIJS FUTBOLA
NOSLĒDZAS AR
NEIZŠKIRTU

"Rīga", gūstot izšķirošos vārtus kompensācijas laikā, Latvijas virslīgas Rīgas klubu "Rīga" un RFS spēle noslēdzās ar rezultātu 2:2 (1:2), abu komandu mačam beidzoties neizšķirti trešo reizi šosezon. RFS izvirzījās vadībā pēc spēlētām 16 minūtēm, kad Emersons Deusleisānu raidīja bumbu mājinieku vārtu augšējā stūrī. Tuvojoties pirmā puslaika

beigām, Sedriks Kuadio dubultoja RFS pārsvaru. 38. minūtē pirmo vārtu autors veica centrējumu, pēc kura vārtu priekšā pie bumbas tika Kuadio, raidot to laukumā saimnieku vārtos ar galvu (2:0). Pirmā puslaika kompensācijas laikā pēc standartsituācijas izspēles uzbrukumu veiksmīgi noslēdza Glodi Ngonda un guva pirmos "Rīga" vārtus. Mājinieki izrāva neizšķirtu vien otrā puslaika kompensācijas laikā pirmajā minūtē, kad RFS vārtsargu pārspēja Brajans Penja, kurš pievienojās "Rīga" tikai jūnija sākumā. Vasaras pārējo periodā "Rīga" pastiprinājusi sastāvu ar malējo pussargu Gotjē Mankendā, kurš iepriekšējo gadu bija viens no "Liepājas" līderiem, kā arī "Barcelona" sistēmā spēlējošo spāņu uzbrūkošo pussargu Brajanu Penju. RFS vienībā no ires "Daugavpili" atgriezušies pussargi Izmaels Diamondē, kurš iepriekšējā spēlē guva divus vārtus, un Glebs Zaleiko. "Tukums2000"/"Telms" viesos ar rezultātu 5:2 (3:1) sagrāva Salaspils "Super Nova", sagādājot pretiniekiem septīto neveiksmi pēc kārtas. "Audas" komanda viesos ar rezultātu 1:0 pārspēja "Metta", turnīra tabulā panākot "Valmieru" un "Liepāju", kas pirms tam savā starpā cīnījās neizšķirti 1:1. Turnīra tabulas augšgalā ar 49 punktiem ir "Rīga", RFS ir 48 punkti, pa 30 punktiem – "Valmierai", "Liepājai" un "Audai". "Metta" sakrājusi 22 punktus, "Tukums2000"/"Telms".

ŠAHA FESTIVĀLA CĒSIS
DIVCĪŅA NOSLĒDZAS AR
BEĻĢIJAS LIELMEISTARA
UZVARU

Nedēļas nogalē Šaha festivālā CĒSIS tika izspēlēta DRAUGIEM GROUP ātrā šaha un ātrspēles divcīņa. Pasākuma teltīs Maija parkā uz ātro šahu pulcējās 120, bet uz blicu 105 dalībnieki no vienpadsmit valstīm. Cēsis bija ieradies iespaidīgs sastāvs – Latvijas un Lietuvas spēcīgākie lielmeistari, kuri tomēr bija spiesti atzīt Beļģijas lielmeistara Daniela Dardas (Daniel Dardha) (attēlā) pārākumu Ātrspēles turnīrā Darda uzvarēja pārliecinoši, deviņās kārtās iegūdam maksimāli iespējamo punktu skaitu. Tuvākie sekotāji Ņikita Meškova un Arturs Neikšāns dalīja 2.–3. vietu ar 7,5 punktiem. Otrajā divcīņas posmā pārliecinošs bija Ņikita Meškova. Deviņās dubultspēlēs jeb 18 kārtās Meškova savāca 16,5 punktus, tuvāko sekotāju

Pauļu Pultineviču no Lietuvas apsteidzot par diviem punktiem. Darda ātrspēlē ierindojās trešajā vietā ar 14 punktiem.

Kopvērtējumā ar nelielu pārsvaru par II Šaha festivāla Cēsis DRAUGIEM GROUP divcīņas čempionu kļuva Daniels Darda. Otrajā vietā Ņikita Meškova, trešais Arturs Neikšāns, ceturtais Pauļs Pultinevičs, piektais lietuvietis Tomass Laurušs, sestais – pagājušā gada divcīņas uzvarētājs Toms Kantāns.

Labākie jaunieši līdz 14 gadiem: Gusts Morkuns no Lietuvas, Sofja Vasiļjeva un Miķelis Vingris. Labākās sievietes: WIM Anna Kantāne no Polijas, Ilze Bērziņa un Renāte Vidruska. Labākie seniori: Berelis Vainermans no Lietuvas, Pēteris Breikšs un Ansis Vidriķis. Cēsu pils Izstāžu namā turnīrā GOGIRL! meitenēm par uzvarētājam jaunākajā grupā kļuva Lauma Mieriņa, Jevģenija Siņicina un Dafne Maklakova, bet vecākajā grupā Marina Ļečenko no Igaunijas, Naomi Maklakova un Emīlija Apine.

Ziņa apkopēja
Andris Kļaviņš

307_{Lv}

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālruna!

PĒRK

Nopirkšu mežu ar zemi vai lauku viensētu Latvijā.
Tāl. +371 26157008.

PAZIŅOJUMI

LATVIJA. Rīgas Evaņģēliskā draudze, Akas ielā 13. • 9. jūlijā plkst. 11 ekumēniskā dievkalpojums saistībā ar Dziesmu un deju svētkiem (Torņakalna baznīcā). • 27. jūlijā plkst. 13 klātienē un attālināti: dievkalpojums ar Svēto Vakarēdienu.

VĀCIJA. Ludvigshāfenā, Svētā Ludviķa baznīcā (Sankt Ludvigskirche), Wredestraße un Bismarckstraße krustojumā 67059, svētdien, 9. jūlijā plkst. 15 dievkalpojums. Kalpos mācītājs Rolands Eimānis un diakone Rasma Gundega Ieviņa. Pēc dievkalpojuma laipni aicināti uz sabiedrisku tikšanos draudzes namā ar kafijas galdu un līdzīgi paņemtiem groziņiem. Nākamie dievkalpojumi 27. augustā un 12. novembrī.